189. (
БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган.

№ 190 (8715)
АВГУСТЫН 13
СРЕДА
1958 он

Сэн 20 мүнгэн

Республикын үйлэдбэрилгын хүсые үргэнөөр хүгжөөе

ят ороноймнай үйлэдбэ-н хүсэнүүдые хүгжөөхэ готой зүблөөн уржадэр Удэдэ нээгдээд, хүдэлмэ-гэлжэлүүлжэ байна. Тэ-эн Красноярск, Иркутск, Якутск городуудта иимэ нүүдэй үнгэргэгдэһэнэй эр, бүхы Зүүн Сибириин бэрилгын хүсэнүүдые энгыгээр шэнжэлэн үзэ-аашадань түргэнөөр хүг-э зорилготой конференци скда һаяар болохоёо а.

Бурядаймнай үйлэдбэрил-хүсэнүүдые хүгжөөхэ зо-отой зүблөөн республикы-промышленность болон э ажахын саашадаа улам алтатайгаар урагшаа даб-адань ехэхэн үүргэ дүүр-болоно. Энэ хадаа урдань энги байһан заха хизаар-ай, илангаяа бага яһата-экономико болон культу-түргэнөөр хүгжөөн һалба-ха тухай Коммунистиче-партиин, Советскэ прави-твын халуун анхарал долго ходо гаргажа бай-ень лаблаһан баһа нэгэ тодо гэршэ баримта мүн. найда советскэ засагай һонһоо хойшо Коммунис-кэ партиин хүтэлбэреэр, хэ ород арадай, мүн аха-бусад арадуудай һайн ан сэдьхэлэй туһалам-республикымнай эконо-танигдашагүйгөөр хуби-Элдэб олон шэглэлтэй хын түрүүндэ, металл эсоруулдаг, эдеэ хоолой, одоной, хүнгэн, барилгын риалнуудай һалбаринууд-түрүү промышленность-мүнөө үеын машинануу-эзбсэгжэнхэй томо хүдөө хытай болообди. Ехэ ехэ бинадууд, заводууд, фаб-нууд, шахтанууд, лес-хозууд хүдэлмэрилжэ на. Манай промышленнос-н үйлэдбэрилэн гаргаһан он зүйлэй продукцинууд ной бусад республиканууд, арнууд болон область-дта эльгээгдэжэ байдаг нхой. Шэнээр баригдажа һан предприятинуудые тоо-болоошье һаа олон. Бай-иин баялигуудааршье эл-гээшэбди (элдэб малта-нууд, ой модон, загаһан, гоэнерги гэхэ мэтэ).

үгөөр республикымнай али ы арга боломжонууд хү-эр хэрэглэгдэнэгүй, гүнзэ-эр шэнжэлэн үзэгдөөгүй, тар ашаглагдаагүй зүйл-д олон байһаар. Саашадаа мышленностиин шэнэ һал-инуудые үргэн далайсатай-р хүгжөөжэ боломоор арга хэсэлнүүд манайда яһала и. Жэшээлхэдэ, имагтал айгал далай шадар, Турка, ргузин, Максимиха, Кика мүрэнүүдые зубшан 200 иллион үлүүтэй кубометр ба-лгын эрхим һайн модон бии гэжэ мэргэжэлтэд тоолоно. Энэ модые ашаглахын тулада вискозно целлюлоза, хэмэл утаһа үйлэдбэрилхэ хоёр томо предприяти тэндэ барижа боломоор. Бүхыдөө 30 миллион гектар ой модоной баялигтайбди. Мухаршэбэрэй аймагай Түгэнын талада үндэр шанартай шулуу нүүрһэн олдонхой. Кяхтын аймагта һүүлэй жэлнүүдтэ олдоһон силлиманидһаа шухала олон зүйлнүүдые буйлуулжа абахаар байна.

Тэрэшэлэн хүдөө ажахымнай арга боломжонууд баһал барагдашагүй ехэ. Үргэн уужам тала дайдаяа хүсэд ашагтайгаар эдлэжэ үшөөл шаданагүйбди. Хүдөө ажахымнай мүнөө үеын хэмжээн хүн зоной эрилтые гүйсэдөөр хангаһагүй. Тиимэһээ адууһа малайнгаа үүлтэрыень саашадаа бүри һайжаруулжа, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ, таряан ажалайнгаа ургасые элбэг дэлбэг болгохо гэһэн зорилго хурсаар табигдана.

Бурят ороноймнай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ зорилготой зүблөөн хадаа дурсагдагша асуудалнуудые, мүн үшөө шиидхэгдээгүй бусад зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ туһалха байна. Энэ зүблөөндэ элитэ эрдэмтэдһээ гадна, промышленность болон хүдөө ажахын олон янзын мэргэжэлтэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, партийна, советскэ болон ажахын хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсана. Арадай ажахые хүгжөөлгын тон шухала асуудалнуудаар хэдэн арбаад элидхэлнүүд эндэ шагнагдахаар хараалагданхай.

Зүблөөнэй урда ехэ харюусалгатай, хүндэтэй зорилгонууд табигданхай. Тэрэнэй гол зорилгонуудынь юуб гэбэл: Бурят ороноймнай ажахын хүгжэлтын зарим дүнгүүдые согсолхо, мүн ажахынь мүнөө үеын байдалые шүүмжэлэн сэгнэхэ; республикын байгаалиин болон экономическа баялигуудые элишэлэн тодоруулха, тиигээд арадай ажахын гол һалбаринуудай хүгжэлтые түргэдхэхэ замуудынь тодорхойлхо, саашадаа дэбжэлтынь холын зорилгонуудые хараалха, мүн Зүүн Сибирьтэ, тэрэшэлэн бүхы СССР соо ажалай ажахын хубаарилгада Бурядай АССР-эй ямар һуури эзэлхэ байһыень элирүүлхэ ябадал болоно.

Республикын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые алишье талаһаань дэлгэрэнгыгээр шэнжэлэн үзэжэ, саашадаа үргэнөөр хүгжөөхын, ашагтайгаар хэрэглэхын тулада бодото хэмжээ ябуулгануудые энэ зүблөөн хараалха зорилготой. Урдаа байһан зорилгонуудые амжалтатай һайнаар шиидхэжэ, хүдэлмэреэ үрэ ехэтэйгээр дүүргэхыень, зүблөөндэ хабаадагшадта хүсэе!

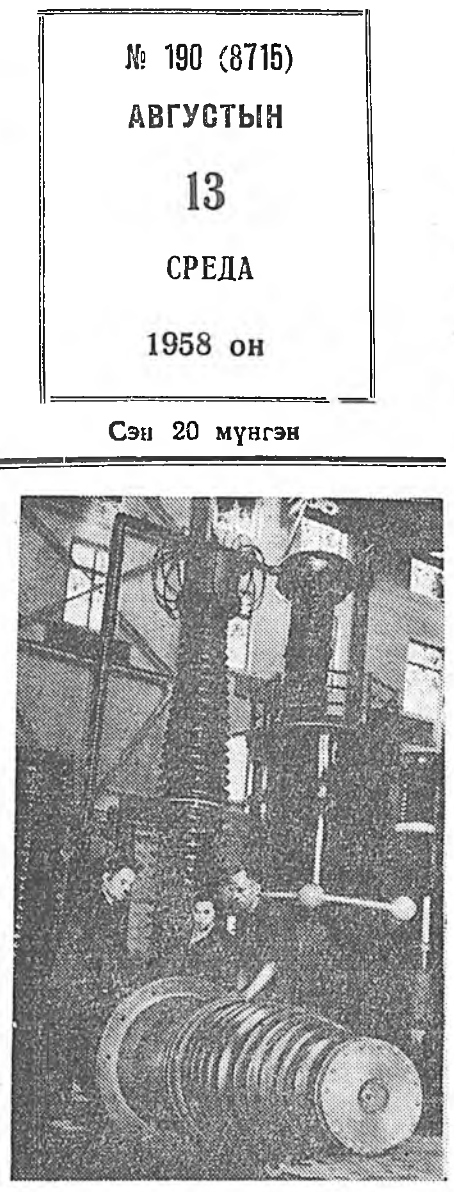

Москвагай «Изолятор» гэжэ заводто Куйбышев—Урал гэһэн электродамжуулгын шэнэ линидэ хэрэглэгдэхэ зүйлнүүдые бүтээһэн байна. **Зураг дээрэ:** (зүүн гарһаа) технигүүд Виктор Соловьев, Екатерина Косцова, хабсаргагша Иван Самсонов 220 киловольт напряженитэй ток дамжуулха ехэ вольтно хэрэгсэлнүүдые шалгажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

К. Е. Ворошилов Бельги ерээ

БРЮССЕЛЬ, августын 10. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Мүнөөдэр СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов «ТУ-104» самолёдоор Брюссель ерээ. Советскэ Союзай Элүүрые хамгаалгын министр М. Д. Ковригина, СССР-эй Культурын министрын нэгэдэхи орлогшо С. В. Кафтанов нүхэр Ворошиловтай хамта ябалсахаяа ерээ.

Брюсселиин сагаар 17 час 10 минутада асари томо советскэ реактивна самолёт Советскэ Союз Бельги хоёрой гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн Мельсбрук гэжэ Брюсселиин аэродром дээрэ зөөлэхэнөөр бууба. Үндэр тушаалта айлшаниие Бельгиин король Бодуэн 1, Бельгиин Гадаадын хэрэгүүдэй министр Пьер Виньи болон Бельгиин правительствын бусад түлөөлэгшэд, королиин ордоной гэшүүд угтаа. СССР-һээ Бельгидэ байдаг элшэн сайд В. И. Авилов, мүн угтагшадай дунда байгаа. Бельгидэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгэнүүдые толгойлогшонор, газетэ, радио, телевидени, киногой олон корреспондентнүүд аэродром дээрэ суглараһан байба. Гадна К. Е. Ворошиловые угтахын тулада ниислэлэй олон мянган зон аэродром ерээ.

Советскэ Союз Бельги хоёрой гүрэнэй гимннүүд һүр жабхалантаар зэдэлнэ. Нүхэр Ворошилов король Бодуэнтэй хамта хүндэлэлэй харуулай урдуур ябажа гараба.

17 час 25 минутада нүхэр Ворошилов, тэрээнтэй хамта ябалсаһан хүнүүд автомобильнуудта һуужа, Брюссель оробо. Советскэ айлшадай ниислэл руу орожо ябахадань. Брюсселиин олон мянган ажалшад угтажа, халуунаар амаршалһан байна.

Куйбышевгидрострой. Куйбышевска гидроузелай плотина дээгүүр автобусууд ябадаг болоо. **Зураг дээрэ:** Куйбышевска гидроузелай плотина дээгүүр автобусууд гаража ябана.

ТАСС-эй фотохронико.

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Волжско гидроэлектростанци баригшадай митинг

ЖИГУЛЕВСК. (Куйбышевска область), августын 10. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Дэлхэй дээрэ эгээл томо электростанциин барилгын дүүрһэнтэй, мүн энэ гидростройе Ленинэй орденоор шагнаһантай дашарамдуулан, Куйбышевска ГЭС-эй байшангай урдахи үргэн ехэ талмай дээрэ августын 10-да үдын хойно митинг болоо. Олон мянган хүн эндэ суглараа.

Нүхэд А. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, М. А. Суслов, Н. С. Хрущев, Д. С. Полянский, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшонор И. И. Кузьмин, А. Ф. Засядько, Электростанцинуудай министр А. С. Павленко, СССР-эй Госстройн түрүүлэгшэ В. А. Кучеренко гэгшэдэй, Куйбышевска областиин партийна, советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, барилга, электростанцинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, «Куйбышевгидростройн» түрүүшүүлэй трибуна дээрэ гарахадань, сугларагшад тэдэниие нэрьемэ шанга альга ташалгаар угтаа.

КПСС-эй Куйбышевска обкомой нэгэдэхи секретарь М. Т. Ефремов митинг нээхэ зуураа областной партийна организациин, гидростанциин барилгашадай, областиин бүхы ажалшадай зүгһөө хүндэтэ айлшадаа амаршалаад, үндэр дээдэ шагнал хайрада хүртэһэн Куйбышевгидростройн хүдэлмэришэд, Куйбышевска областиин бүхы ажалшад саашадаа ажал хүдэлмэридөө бүри ехэ амжалта туйлаха, гүрэнэй бүхы түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ гэжэ КПСС-эй ЦК-е, Советскэ правительствые найдуулба.

Удаань «Куйбышевгидростройн» начальник, Социалистическэ Ажалай Герой И. В. Комзин үгэ хэлэбэ. Волга дээрэ Куйбышевска гидроэлектростанци, тэрэнэй барилганууд бэлэн боложо, гүрэнэй комиссиин тушаажа абахаар болоо гэжэ барилгашадай нэрэһээ тэрэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедтэ, Советскэ правительствода элидхэнэ. Айхабтар ехэ ажал хүдэлмэриин бүтэһэн тухай гэршэлһэн тоо баримтануудые дурдажа, барилгашадай бэрхэшээлнүүдые дабан гаража, абьяастай гайхамшагаар ажаллаһан тухай «Куйбышевгидростройн» начальник хөөрэнэ.

Гансал манай ороной айхабтар хүсэтэ техникэтэй байһан дээрэһээ, хүдэлмэришэдэймнай эрдэм мэргэжэлээр түгэлдэр, мүн Коммунистическэ партидаа үнэн сэхэ, Эхэ орондоо дүлэтэ хурсаар инаглан дурладаг байһан дээрэһээл гидростанци баригшад даажа абаһан хэрэгээ амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаба гэжэ нүхэр Комзин хэлэнэ. Ганса нэгэн хүнүүд бэшэ, харин барилгада хабаадаһан олон мянган хүдэлмэришэд баатарлиг габшагайгаар, шэн габьяатаар ажаллаа.

Мүнөө Волгын зүүн, баруун эрьедэхи барилгын талмайнуудта шэнэ шэнэ томо предприятинууд бии болоо. Цементын заводой түрүүшын ээлжээн ашаглалгада оруулагдаа, мүн барилгын машинануудые бүтээхэ айхабтар томо заводой зарим цехүүд продукци үгэжэ эхилээ, бусад предприятинууд хүдэлжэ эхилээ гэжэ гидробарилгашад урма баяртайгаар Эхэ орондоо элидхэнэ гээд нүхэр Комзин мэдүүлбэ. Ставрополь городой шадар олон химическэ предприятинууд баригдажа байна. Эндэ Европа дотор эгээл томо хэмэл каучугай завод бүтээгдэжэ байна. Энэ хадаа комсомолшуудай ударна барилга мүн.

Куйбышевска гидроэлектростанци баригшад партиин, арадайнгаа ямаршье даалгабари үгөө һаань, тэрэниие амжалтатайгаар дүүргэхээр эрид шиидэнхэй, тиигээд саашадаа Советскэ Союзай олон миллион барилгашадай түрүү зэргэдэ хододоо ябаха юм гэжэ үгынгөө түгэсхэлдэ нүхэр Комзин мэдүүлбэ.

Куйбышевска ГЭС-эй электрогагнууршан, хоёр дахин Социалистическэ Ажалай Герой болоһон А. А. Улесовтэ үгэ үгтэнэ. Мүнөөдэр бидэнэй хүхюу баяртай һайндэр боложо байна гэжэ тэрэ хэлэнэ. Инаг дуратай Эхэ орондоо Куйбышевска ГЭС-эй түлхюурнүүдые барюулжа байнабди. Баяр жабхаланта энэ үдэр Жигулидэ бидэнэй һаяхан ерэһэн түрүүшын үдэрнүүд ээлүүдгүй һанагдана. Тиихэдэ эндэмнай гансал хооһон газар байгаа бшуу даа. Мүнөө баригдаһан ГЭС-эй байшангай хажууда пароходой гогтодог газар, хажуудань—һалхин тээрмэ байгаа һэн. Хэзээ нэгэ эртэ урда сагайхидал адли ородой агуу ехэ мүрэн Волга аажам тэнюунээр урдажал байгаа бэлэй. Харин бидэндэ парти иигэжэ хэлээ: дэлхэй дээрэ эгээл хүсэтэ гидроэлектростанци эндэ бариха хэрэгтэй. Тэрэниень бидэнэр баряабди. Коммунизм байгуулха гэһэн эли тодо нэгэ зорилгоор түрэл Коммунистическэ партиимнай хүтэлхэдэ, барилгашад иимэ ехэ юумэ бүтээжэ шадаха байна бшуу. Волга дээрэ хүдэлмэреэ дүүргэхэдээ, бидэнэр ондоо гол мүрэнүүдые мэдэлдээ оруулхаяа ошохобди. Эгээл шухала барилганuудта ошожо хүдэлхэбди. Шэнэ гидроэлектростанцинуудые, промышленна предприятинуудые бүри түргэнөөр, бүри үнэгүйгөөр барихабди.

11 мянга гаран хүбүүд, басагад комсомолой путевкоор энэ барилгада ерэһэн юм гэжэ барилгын участогай прораб К. С. Шульга үгэ соогоо хэлэбэ. Байгаалиин асари хүсэнтэй тулалдахадаа, олон мянган залуу барилгашад урган хатуужаа. Олон комсомолшуудай нэрэ гансал барилга дээрээ бэшэ, харин Жигулиһаа аяар холо алдар сууда гаранхай. Куйбышевска областиин комсомолшууд химическэ промышленностиин предприятинуудай барилгые шефтээ абаа гэжэ нүхэр Шульга хэлэнэ. Ставропольдо бодхоогдохо хэмэл каучугай заводой барилгада комсомолой путевкоор 500 гаран хүбүүд, басагад бүри мүнөө эльгээгдээд байна. Залуушуулай үмэнэ КПСС-эй ЦК-гэй майда болоһон Пленумэй табиһан зорилгын амжалта түгэлдэрөөр дүүргэгдэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Н. С. Хрущевой үгэ хэлэхээ гарахадань, сугларагшад эбтэй эетэйгээр, баяртайгаар альгаа ташана. Н. С. Хрущев барилгаяа дүүргэһэнтэйнь дашарамдуулан гидростройн коллективые амаршалаа. Олон мянган эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэдэй, эрдэмтэдэй, инженер, технигүүдэй гараар Куйбышевска гидроузел бүтээгдэбэ гэжэ нүхэр Хрущев хэлэнэ. Дэлхэй дээрэ эгээл томо гидроэлектростанциие Волга дээрэ байгуулһан ушар айхабтар ехэ экономическа, политическэ удхашанартай хэрэг, эгүүридэ мүнхэ агууехэ Ленинэй захяа заабаряар бэелүүлэгдэжэ байгаа оронийе электрификацилха түсэбэй шухала шатань мүн болоно.

Иимэ асари ехэ гидроэлектростанцинууд Волга, Днепр, Кама, Ангар, Иртыш мүрэн дээрэ баригдажа байна гэжэ Н. С. Хрущев тэмдэглэбэ. Нүүрһэ баянтай нютагуудта түлишөөр хүдэлдэг хүсэтэ ехэ электростанцинууд баригдана. Дэлхэй дээрэ эгээл түрүүн атомна электростанци бариһанайнгаа һүүлээр, бидэнэр мүнөө бүри томо, хэдэн атомна электростанцинуудые барижа байнабди.

Ороноо бүхы дээрэнь электрификацилха гэһэн Ленинэй бодолые мүнөө бүрин хүсэлдүүлхэ аргатай болобобди гэжэ Н. С. Хрущев хэлээ. В. И. Ленинэй агууехэ бодолые бэелүүлхын тулада ороноо бүхы дээрэнь электрификацилха түсэб зохёохыень партиин ЦК-гэй Президиум Госпланда, тусхай органуудта даалгаа. Тиигэжэ манай ороной үйлэдбэриин хүсэнүүдые али болохоор хүгжөөхэ хүсэтэ ехэ база байгуулагдахань гэжэ Н. С. Хрущев онсолон тэмдэглэнэ. Энэ мүнөө үеын түгэлдэр база дээрэ коммунистическэ общество бүри амжалтатайгаар саашадаа байгуулагдаха.

Удаань Н. С. Хрущев 1958 оной түрүүшын хахадай түсэбые дүүргэлтын дүн тухай хэлэбэ. Манай орон этигэл найдамтайгаар экономикоёо һалбаруулан хүгжөөжэ, абтадаг продукциин хүн бүхэндэ хүртэсын талаар эгээл хүгжэнги капиталистическэ оронуудые түүхэтэ богонихон болзор соо хүсэжэ, урдань гараха гэһэн гол экономическа зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэжэ байна гэжэ энэ дүн харуулна гээд Н. С. Хрущев тэмдэглэбэ.

Удаань СССР-тэ саашадаа электростанцинуудай яажа баригдаха тухай Н. С. Хрущев дэлгэрэнгыгээр хөөрөө. Мүнөө үедэ гол түлэб түлишөөр хүдэлдэг станцинуудые бариха ёһотойбди гэжэ тэрэ зааба. Тиихэдээ уһаар хүдэлдэг станцинуудые барихаяа болихо гэжэ энээниие ойлгохо хэрэггүй гээд Н. С. Хрущев үргэлжэлүүлэн хэлэнэ. Түлишөөр хүдэлдэг станцинуудые олоор бариха гэжэ хэлэхэдээ, бидэнэр уһаар ябуулагдадаг станцинуудые барихагүй гэжэ хэлэнэгүйбди. Ушар юуб гэхэдэ, капитализмтай мүрысэжэ байхадаа, саг алмахын тулада түлишөөр ябуулагдадаг станцинуудые мүнөө олоор барибал дээрэ байна.

Һүүлээрнь Н. С. Хрущев улас хоорондын байдалда тогтожо хэлээ. Коммунизм байгуулха хэрэгтээ СССР-эй туйлаһан амжалтанууд хадаа хүсэн түгэс бүхы социалистическэ лагериин амжалтанууд мүн гэжэ Н. С. Хрущев хэлэбэ. Манай оронуудай нягта нэгэдэл, хани барисаан гээшэ агууехэ хүсэн, тэрэниие хэншье, хэзээшье булижа шадахагүй. Империалистнууд түүхын ябадалые тогтоожо, бусад арадуудые эзэрхэн зонхилжо байха һанаатай. Тэдэнэр «хүйтэн дай» һүжэрөөнэ, «хүсэ баримталан» политикаяа ябуулна, «дайн мэнэ мэнэ болохонь» гэхээр политика ябуулна. Америкын сэрэгэй Ливанда, Англиин сэрэгэй Иорданида оруулагдаһан ушар энэ политикын нэгэл шатань мүн.

Америка, Англиин империалистнууд Ирагай Республикада болон бусад араб гүрэнүүдтэ добтолхо гэжэ түрүүн түсэб табяад байтараа, Ливан Иордани хоёрто Англи, Америкын сэрэгээ оруулһые бүхы дэлхэйн зоной зэбүүрхэн буруушаахада, эндэ үүсхэгдэхэеэ байгаа сэрэг дайе болюулха гэжэ эб найрамдалда дуратай гүрэнүүдэй эрид шиидэнхэй байхада, энэ хорото түсэбөө бэелүүлхэ аргагүй болоо юм гээд Н. С. Хрущев тэмдэглэбэ. Гэбэшье дэлхэйн бүмбэрсэгэй энэ хубида ехэ дайнай боложо һүжэрхэ аюул үшөөл хурса байһаар. Тиимэһээ Америка, Англиин сэрэгые Ливан, Иорданиһаа гаргуулхын тулада бидэнэр эб найрамдалда дуратай бусад арадуудтай хамта бүхы шадалаараа оролдохобди.

Советскэ Союз, Хитадай Арадай Республика, бүхы социалистическэ оронууд эб найрамдалай политика, элдэб социальна байгуулалтатай гүрэнүүдтэй амгалан тайбанаар зэргэ оршон байха гэһэн политика хэлбэришэгүй эрид шууд ябуулна. Бидэнэр саашадаашье эб найрамдалта политикаяа, элдэб ниитын байгуулалтатай гүрэнүүдтэй амгалан тайбанаар зэргэ оршон байха гэһэн политикаяа шууд ябуулхабди гэжэ Н. С. Хрущев мэдүүлнэ.

Верховно Соведэй Президиумэй Указаар Куйбышевска гидроэлектростанцида Владимир Ильич Ленинэй нэрэ олгогдоо, тиигээд саашадаа тэрэниие Владимир Ильич Ленинэй нэрэмжэтэ Волжско гидроэлектростанци гэжэ нэрлэхэ гээд шиидхэгдээ гэжэ Н. С. Хрущев митингдэ хабаадагшадта дуулгаба.

Үни удаан үргэлжэлһэн нэрьемэ шанга альга ташалгаар нэгэнтэ бэшэ таһалдуулагдаһан үгынгөө түгэсхэлдэ Н. С. Хрущев Куйбышевска гидроэлектростанциин бүхы эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэрилэгшэдтэ, инженер, технигүүдтэ, алба хаагшадта Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эльгээһэн амаршалга уншаба. Волгодо, Жигулида асари томо гидроэлектростанци бариһан ушар, мүн СССР-тэ машина техникын айхабтар ехээр хүгжэһые харуулһан олон баримтанууд советскэ ниитын байгуулалтын булюу һайн байһые, эрхэ сүлөөгөө олоһон арадай коммунистическэ общество барихадаа барагдашагүй ехэ зохёон байгуулхы хүсэеэ бадаруулдагыень бүхы дэлхэйдэ гэршэлэн харуулба гээд амаршалга соо хэлэгдэнэ.

Удаань митингдэ хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээхэ амаршалга нэгэн дуугаар баталан абаа.

(ТАСС).

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

Куйбышевска гидроэлектростанциие, Куйбышевска ГЭС— Москва гэһэн электродамжуулгын линиие барижа, ашаглалгада үгэлгэдэ амжалта туйлаһанайнь түлөө Куйбышевска гидроэлектростанциие, Куйбышевска ГЭС—Москва гэһэн электродамжуулгын линиие барилгада шалгарһан Куйбышевгидростройн, барилгын болон хабсаралгын трестнүүдэй, промышленна предприятинуудай, проектнэ, научно-шэнжэлэлгын болон бусад организацинуудай хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд болон алба хаагшадые, хамта 5.080 хүниие СССР-эй Верховно Соведэй Президиум шагнаһан байна.

Ленинэй орденоор 250, Ажалай Улаан тугай орденоор 703, Улаан Одоной орденоор 35, «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор 1534, «Дайшалхы габьяагай түлөө» медаляар 126, «Ажалай габьяагай түлөө» медаляар 1.290, «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар 1.142 хүн шагнагдаба.

Куйбышевска гидроэлектростанциие барилгада туйлаһан элитэ ехэ амжалтануудайнь, гидротүхеэрэлгэнүүдые барилгада, электростанцинуудай түхеэрэлгэ хабсаралгада ажалай шэнэ түрүү аргануудые зохёожо, хэрэглэхэ талаар ехэ туһа нэмэри хүргэһэнэйнь түлөө үйлэдбэриин 24 түрүүшүүлдэ Социалистическэ Ажалай Геройн нэрээргэ олгогдоһон байна.

Куйбышевска гидроэлектростанциие бариха хэрэгтэ тусгаар ехэ амжалта туйлаһанайнгаа, электрогагналгада түрүү шэнэ аргануудые зохёожо, хэрэглэхэ талаар ехэ туһа нэмэри хүргэһэнэйнгөө түлөө Социалистическэ Ажалай Герой, Куйбышевска гидроэлектростанциин электрогагнууршан нүхэр Улесов Алексей Александрович «Хадуур ба балта» гэжэ хоёрдохи алтан медаляар шагнагдаа.

ТАРЯАГАА АМЯАРЛАН ХУРЯАЛГЫЕ ХАА ХААНАГҮЙ ҮРГЭНӨӨР ХЭРЭГЛЭЭ

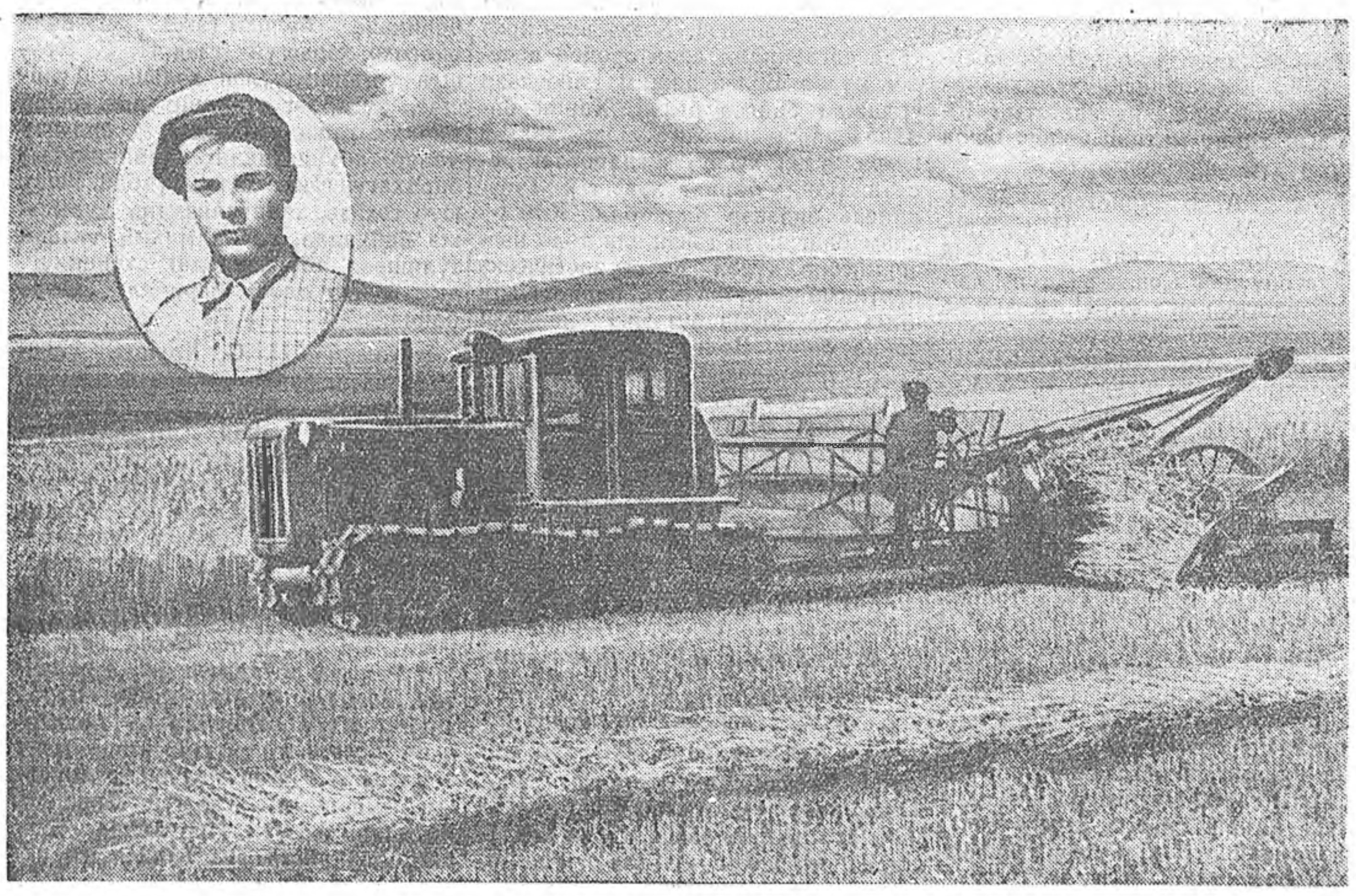

Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхоз таряагаа амяарлан хадажа захалһаар хэдэ хонобо. **Зураг дээрэ:** хоёрдохи комплексно бригадын лафетнэ жаткын машинист Г. Г. Варфоломеев, тракторист И. В. Гусляков хоёр таряа амяарлан хадажа ябана. Хүреэ соо—машинист Григорий Варфоломеев.

Л. Хайдуровай фото.

Зориһондоо хүрэхэнь лабтай

Түрэл партиингаа ЦК-гэй февралиин болон июниин Пленумүүдэй түүхэтэ тогтоолнуудаар урмашан зоригжоһон Кударын аймагай колхозуудай ажалшад, механизаторнууд энэ жэлдэ таряа хуряалгадаа хэзээ хэзээнэйхиһээ эртэ, эмхитэйгээр ороо. «Путь к коммунизму» артелиинхид аймаг соогоо түрүүлэн ороһо тарягаа хуряажа эхилээд, бүхыдөө 100 гаран гектарта шэниисэ амяарлан хадаад байна. Эндэ таряа хадалга дээрэ үдэр бүри 3 лафетнэ жатка һаадгүй хүдэлнэ, тэдэнэй дунда колхозой түрүү механизатор Иван Жарниковай хүтэлбэрилдэг хуряалгын агрегат үдэр бүри 20—25 гектар эрхим шанартайгаар хадана.

Мүн «Путь Октября» колхоз тарягаа хуряажа эхилбэ. Эндэ дүршэл ехэтэй механизатор Изот Кривогорницын гэгшын агрегадынхид халаан соогоо хододоо 20—25 га газарта таряа амяарлан хададаг болонхой. Ленинэй, Кировэй, Куйбышевай нэрэмжэтэ, «40 лет Октября» колхозууд таряанайнгаа ургаса хуряажа эхилэнхэй, эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Һаяхан аймагай колхозуудай механизаторнууд Ставрополиин таряашадай уряае халуунаар дэмжэн, таряа хуряалгын үедэ суута шахтёр Николай Мамайн жэшээгээр ажаллахаар шиидээ. Эндэ механизатор, комбайнер бүхэн таряа хуряалгын үедэ лафетнэ жаткаар халаанайнгаа даабариһаа гадуур үдэртөө 10 гектар хадаха, комбайнаар нормоһоо гадуур 5 гектар хадаһан таряа суглуулжа, сохихо уялгануудые абаа. Тиигэжэ нэгэ лафетнэ жаткаар халаан бүридэ 40 гектар хүрэтэр хадаха, таряа хуряалгын гол хүдэлмэриие 15 үдэрэй туршада дүүргэхэ зорилго табигданхай.

Ф. Хандархаев.

Хуряалгадаа хойно хойноһоо ороно

Зэдын аймагай колхозуудта, Борьёогой совхоздо ороһо таряанай муу бэшэ ургаса гараа. Таряанай эдеэшэхэлээр механизаторнууд хуряалгадаа оробо.

Дүрбэдэхи үдэрөө Чапаевай нэрэмжэтэ колхоз тарягаа лафетнэ жаткаар хадажа байна. Тракторист Илья Павлов, лафетнэ жаткын машинист Владимир Ефимов гэгшэдэй агрегат Булак гэжэ газарта гурбан үдэрэй туршада 18 гектар хара таряа, 75 гектар шэниисэ хадаа. Тиигэжэ үдэртөө 20 гектар даабариингаа орондо, 25—30 гектар хадаһан байха юм. Энэ артелиинхид ороһо тарягаа 10—12 үдэрэй туршада, гол түлэб амяарлан хуряажа абахые оролдоно.

В. Башаров.

Лафетнэ жатканууд олоор хүдэлнэ

Таряа хуряалгые богони болзорто, 10—12 үдэрэй туршада үнгэргэхын түлөө тэмсэжэ, аймагай колхозууд яаралтайгаар ургасаяа хадажа эхилбэ. Тиихэ зуураа ставрополиинхидай жэшээгээр энэ жэлдэ амяарлан хуряалга үргэнөөр хэрэглэгдэхэ юм.

«Гигант» колхозой механизаторнууд таряа хуряалгые мүн лэ арбаад үдэртэ үнгэргэхын түлөө оролдоно. Колхозой поли дээрэ арбан лафетнэ жатка гараад, гурбадахи үдэрөө ажаллажа байнхай. «Илалта», «Коммунизм» колхозуудта хоёр-хоёр лафетнэ жатка хүдэлжэ эхилээ. «Дружба» колхоздо хоёр комбайн набтараар, шэнгэнээр гараһан таряае сэхэ хадажа байна.

«Аймагай колхозууд, мүн «Эрдэм» совхоз энэ жэлдэ таряа хуряалгаяа богони болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэхые хүсэнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ колхоз, совхозой бүхы машина, техникэ таряа хуряалгада гарахань.

П. Алексеев.

Мухаршэбэр.

Аймагай газетэнүүдэй хуудаһануудһаа

ҺОНИРХОЛТОЙ ГАЗЕТЭ

«Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ханын газетын хүдэлмэриин дүй дүршэлһөө» гэһэн гаршагтайгаар КПСС-эй Байкало-Кударын айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Вторушинай статья **«Байкальский колхозник»** гэжэ аймагай газетэдэ толилогдоһон байна. Колхозно үйлэдбэриие һайжаруулха хэрэгтэ энэ ханын газетын ямар үүргэ дүүргэдэг тухай тэрэ статья соо хэлэгдэнэ.

Энэ газетэ саг соогоо гаргагдана. Номер бүхэниинь 4 хэһэгээр бэшэгдэжэ, комплексно бригада бүхэндэ эльгээгдэдэг юм. Газетын редколлеги колхознигуудтай нягта холбоотой байһан дээрэһээ үйлэдбэриин бүхы асуудалнуудта анхаралаа хандуулна. Колхознигууд газетэдээ эдэбхитэйгээр бэшэжэ, элдэб шухала асуудал шиидхэлсэнэ, али нэгэ дутуу дунданнуудые элирүүлнэ. Газетэдэ толилогдоһон бэшэгүүдэй олонхинь шүүмжэлхы удхашанартай юм. Ажалдаа хойрогоор хандадаг, ниитын журам эбдэһэн хүнүүдые газетэ хурсаар шүүмжэлнэ. Гээгдэжэ ябаһан звено, бригада бүхэниие шүүмжэлхэ зуураа, ямар шалтагаанһаа гээгдэлдэ ороһониинь элирүүлжэ, дутагдалнуудаа усадхаха талаарнь заабари, зүбшэл үгэдэг юм. Карикатура, хошоо, оньһон үгэнүүдые тус газетэ үргэнөөр хэрэглэнэ. Тиимэһээ газетэдэ толилогдоһон шүүмжэлхы бэшэгүүд хурса удхашанартай боложо, колхознигуудые һонирхуулна.

МАЛАА ЗҮБӨӨР АДУУЛЖА, ТАРГАЛУУЛНА

«Ошон» колхозой эмхидхэгдэһэн сагһаа хойшо Дарима Содбоева малшанаар ажаллажа байһаар. Тэрэ мал ажал эрхилхэ талаар нилээд дүршэлтэй болоо. Энэ жэлдэ үхэршэ Дарима Содбоева 104 толгой эбэртэ бодо малтай гүүртэ даажа байна. Малые бэлшээн таргалуулхын тула нүхэр Содбоева бүхы хүсэ шадалаа гаргадаг, дүй дүршэлөө хэрэглэдэг юм. Мүнөө нүхэр Содбоева адуулжа байһан малаа бэлшээн таргалуулхые оролдоно. Тэрэ бэлшээриеэ хэдэн участок болгон хубаажа, нэгэ газартаа 2 үдэр адуулһанай удаа участогаа һэлгэнэ. Мүн малаа саг соонь садатарнь уһална. Зунай бэлшээриие зүбөөр эмхидхэһэнэй ашаар июнь, июль һарануудта нүхэр Содбоева сүүдхэдээ 900—1000 граммаар малаа таргалуулжа шадаһан байна. Энээн тухай Мухаршэбэрэй аймагай **«Вперед»** газетэ мэдээсэнэ.

ЕХЭ ОЛЗО ОРУУЛБА

Иволгын аймагай олон колхозууд энэ жэлдэ эртын овощь ургуулгада ехэ анхарал хандуулһан байна гэжэ **«Красная Иволга»** газетэдэ бэшэгдэнэ. Иигэжэ зарим колхозууд эртын овощь тарижа ургуулһанай ашаар ехэ олзо олоһон байна. Хэрбээ нёдондо май, июнь соо эртын овощь худалдажа, 80 мянган түхэригэй олзо колхозууд абаһан байгаа һаа, энэ жэлдэ 132 мянган түхэригэй олзо олоһон байна. Лазогой нэрэмжэтэ колхоз парник, теплицэдэ овощь ургуулжа худалдаад, 50 гаран мянган түхэриг абаһан байна. Тус колхозойхид 26 центнер үгэрсэ, 20 гаран центнер һонгино худалдаһан юм. «Улаан Оронго», XX партсъездын, Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд 20—25 мянган түхэригэй олзотой болобо.

ҮДЭРТӨӨ ҮНЕЭН БҮРИҺӨӨ 9—10 ЛИТР ҺҮ ҺААНА

Найдан Цыдемпиловэй даадаг «Улаан Бургалтай» колхозой һаалиин гүүртынхид оролдосотой һайнаар ажаллана. Малаа зүбөөр харууһалжа, бэлшээһэнэй ашаар тус гүүртынхид зунай һарануудта һү һаалгые нилээд дээшэлүүлһэн юм. Үнеэдтээ концентрированнэ тэжээл эдюулнэ. Энэ гүүртын олохон һаалишад үдэртөө үнеэн бүриһөө 9—10 литр һү һаадаг болоо. Һаалишан Ульяна Полютова июль соо даажа байһан үнеэн бүриһөө үдэртөө 10 шахуу литр һү һааһан байна. Түрүү һаалишад Дулма-Сурун Цыденова, Сурун Дашиева гэгшэд 8,5—9,5 литр һү һаана. Мүн һаалишад С. Мункуева, Д. Гармаева, Ц.-Е. Гармаева гэгшэд һү ехээр һаадаг болоо. Мүнөө тус гүүртынхид колхоз соогоо түрүү һуури эзэлжэ, колхозой правлениин, партийна организациин дамжуулгын Улаан туг абаһан байха юм. Үнеэдһээ бүри ехээр һү һаадаг болохын тула һаалишадай оролдожо байһан тухай **«Торейский колхозник»** газетэ мэдээсэнэ.

ШЭНЭ РЕНТГЕНО-УСТАНОВКОТОЙ БОЛОБО

Республикын Элүүрые хамгаалгын министерство Туркын участково больницада шэнэ рентгеноустановко үгэбэ,—гэжэ Прибайкальска аймагай **«Знамя Победы»** газетэ бэшэнэ. РУ-735 маркын энэ шэнэ аппарат заахан аад, хүдөөдэ хэрэглэхэдэ ехэ тааруу зохид юм. Тус рентгеноаппарат тодхоһоной ашаар Турка тосхондо медицинскэ хангалга нилээд һайжарба. Урдань модошод, Байгалай загаһашад рентгендэ харуулхын тулада 100 километрын газартахи аймагай центр ошодог бэлэй. Мүнөө тэдэнэр саг соогоо медицинскэ туһаламжа абадаг болобо. Энэ шэнэ аппарат аймаг доторхи хоёрдохи рентгеноустановко юм.

Бурядай АССР-эй үйлэдбэрилгын хү... хүгжөөхэ тухай зүблөөн

(1958 оной августын 11-нэй үдэшын заседани)

КПСС-эй обкомой Ехэ зал соо хүдөө ажахын секци хүдэлмэрилөө. Эндэ хүдөө ажахын наукануудай эрдэмтэд, колхоз, совхозуудай зоотехнигүүд, агрономууд, хүтэлбэрилэгшэд, партийно-советскэ хүтэлбэрилэгшэд, Эрхүүгэй, Читын областьнуудһаа, Яхадай АССР-һээ ерэһэн айлшад хабаадалсаа.

«Бурят орондо ашаг шэмэтэ адуу мал үсхэбэрилхэ хараа түсэб» тухай асуудалаар профессор **В. Р. Филипповэй,** «Бурядай АССР-тэ нарин ба нарибтар нооһотой хони үсхэбэрилхэ арга боломжонууд тухай» хүдөө ажахын наукануудай кандидат **Р. П. Пилданов,** зоотехник **М. П. Ильин** гэгшэдэй элидхэлнүүдые шагнажа, зүбшэн хэлсээ.

—Ашаг шэмэтэ адуу малнай жэлһээ жэл бүри олошорно,—гээд нүхэр Филиппов элидхэлдээ тэмдэглэбэ.—Нёдондо жэлэй байдалые 1954 онтой жэшэбэл, бодо малай тоо республика дотор 3 процентээр, хони, ямаанай тоо 34 процентээр, гахайн—36, шубуунай тоо 60 процентээр олошорһон байна.

Адуу малай тоо толгойн олошоржо, ашаг шэмынь дээшэлһэнэй ашаар мал ажалай продуктнууд хараа байса ехэ абтадаг болоо. Энэ үедэ һү абалга 60 процентээр, нооһо—74 процентээр, үндэгэ хоёр дахин дээшэлээ. Харин нёдондо мяха абалга бүхы дээрээ 1954 онойхиһоо доошоо орошоо.

Теэд түрүү ажахынуудай, түрүү малшадай туйлаһан амжалтануудые харахада, республикын дунда зэргын дүнгүүдһээ тад ондоо, хараа байса ехэ байна. Республика дотор үнеэн бүриһөө 2 мянгаад литр һү һааһан аймагууд. 3 мянгаад литр һү һааһан колхоз, совхозууд, 5 мянга литр хүрэтэр һү һааһан һаалишад бии. Тиихэдэ бодо малаа 360—400 килограмм дунда зэргын шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушааһан колхоз, совхозууд байха. Иимэ байдал нооһо абалгаар үзэгдэнэ.

Адуу малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлгэдэ юун һаад хэнэб, тэрэниие саашадаа ехээр абадаг болохын тула юу хэхэ хэрэгтэйб?

Һү ехээр абадаг болохын тула үнеэдэйнгээ тоое олошоруулха, үнеэдэй һубайрдаг ябадалтай эрид тэмсэжэ, 100 үнеэн бүриһөө жэлдээ 95—100 тугал абадаг болохо. Городто дүтэ аймагуудта үнеэдые түхэреэн жэлэй туршада һубарюулан тугаллуулха, тиин бусад аймагуудта үнеэдые имагтал намар-үбэлэй туршада түрүүлхэ шухала. Ашаг шэмэ ехэтэй малтай болохын тула, малые тугал, буруу байхаһаань хойшо һайнаар эдеэлүүлхэ, харууһалха хэрэгтэй. Мүн үнеэдые сагһаань урид шэргээдэг баримтатай эрид тэмсэхэ.

Элидхэлшэ нүхэр Филиппов саашадаа мяха ехээр абадаг болохын тула юу хэхэ хэрэгтэйб гэжэ тодорхойлон хэлэбэ. Республикымнай олонхи аймагуудта бодо малай үүлтэр яһала һайн. Прибайкальска, Мухаршэбэрэй, Сэлэнгын, Заиграйн, Тарбагатайн болон бусад аймагуудта һая түрэһэн тугалые шэгнэхэдэ, захаһаан 35—40 килограмм татадаг. Хэрбээ энэ тугалда 250—300 литр үдхэн һү, 400—500 литр машиндагдаһан һү уулгаад, һайн үбһөөр эдеэлүүлээд байбал, 6—7 һаратайдаа 150—180 килограммда хүрэдэг. Бурууну удаа саашань һайса харууһалаад, эдеэлүүлээд байбал, үбэлжэлгын үедэ һарадаа пүүд хүрэтэр шэгнүүрээ нэмээдэг.

Гадна ашаг шэмэ багатай үнеэдые мяха абалгада зорюулжа үсхэбэрилхэ, тиимэ үнеэдые һаангүй, тугалтайнь суг табихада зохид гэжэ һанагдана. Иимэ аргые илангаяа Закаменай, Ахын аймагай колхозуудта хэрэглэмээр.

Тиихэдэ үнэ сэн багатай хониной мяха ехээр абадаг болохын тула үбэл эртэ гараһан хурьгадайнгаа заримыень гүрэндэ тушаахаар хараалжа, намар болотор һайса тэжээбэл, 40 килограмм хүрэтэр түлжүүлжэ болохо байна.

Эдлүүриин газар багатай аад, таряа талха ехээр таридаг аймагуудта гахай олоор шахахада олзотой. Энэ ушарта гахайн тэжээлэй хахадынь хартаабха, силос, корнеплодууд, үбһэнэй гурил гэхэ мэтэ тэжээл байха зэргэтэй.

Республика доторнай хонхосог, нуурнууд элбэг. Тиимэһээ уһанай шубуудые олоор үсхэбэрилжэ, мяха ехээр абаха арга бии. Нугаһанай дальбараае зунай зүлгэ ногоон дээрэ 2—2,5 һара тэжээбэл, тус бүриинь шэгнүүр 3 килограмм тооной болодог.

Зүблөөндэ хабаадагшад хоёрдохи асуудалаар нүхэр **Р. П. Пилдановай** элидхэлые шагнаба. Нүхэр Пилдановай элидхэл дотор манай эндэ нарин ба нарибтар нооһотой хони олоор үсхэбэрилгэдэ юун һаад хэнэб, ямар арга боломжонууд бииб гэжэ тодорхойгоор харуулагдана.

Совет засагай үедэ, илангаяа һүүлэй жэлнүүдтэ хонидой тоо олошороо, үүлтэрынь һайжараа. Бурят орондо Совет засагай үедэ хонидой тоо толгой 5,3 дахин олошороо.

Тиигэбэшье, хонидые үсхэбэрилхэ арга боломжонууд хүсэдөөр ашаглагданагүй. Энээн тухай түрүү хонишодой ажалай амжалтанууд һайса гэршэлжэ үгэнэ. Хэрбээ түрүүшүүл мэтэ ажаллабал, хонидойнгоо тоое дала гаран процентээр дээшэлүүлжэ, 1965 он болотор хонидоо 3 миллион толгойдо хүргэхэ зорилгоёо дүүргэжэ шадаха байнабди гэжэ хэлэбэ. Хонидой үүлтэр һайжаржа, нооһо ехээр үгэдэг боложо байнхай. Мүнөө үедэ нарин ба нарибтар нооһотой хонид бүхы хонидой 61,7 процентнь болоо.

Гэбэшье хонин ажалда дутагдалнууд олон. Эгээн түрүүн племенной хүдэлмэриие һайжаруулха, элбэг дэлбэг тэжээл хонидто бэлэдхэхэ тушаа оролдолго үшөөл бага гаргагдана.

Саашадаа племенной хүдэлмэриие гуримшуулхын тула нютаг нютагай эрхэ байдалые харалсажа, ажахын һалбаринуудые зохилдуулан хүгжөөхэ тушаа тусхай хэмжээ-ябуулгануудые хараалха саг ерээ. Республикын зарим нютагуудта имагтал нарин нооһотой хонидые үсхэбэрилхэ, нүгөөдүүлдэнь—нарин ба нарибтар нооһотой хонидые үдхэхэ тухай тодорхойлхо шухала.

Эдэ хэмжээ-ябуулгануудай зохёогдотор, хонидые эрхим хусануудай үрөөр—искусственна аргаар үрэжүүлжэ, тэдэниие нарин ба нарибтар нооһотой, томо бэетэй болгохын тула оролдожо байха болодоно. Тиихын тула эрхим шанартай хусануудые гүйсэдөөр хэрэглэжэ, нэгэ тиимэ хусын үрөөр адагынь 1500—2000 хонидые үрэжүүлхые оролдохо ёһотойбди. Энэ талаар Гүрэнэй үрэжүүлгын пунктын хүдэлмэрилэгшэд онсо эдэбхи гаргаха зэргэтэй.

Манай республикын зарим ажахынуудта (Борьёогой совхоздо, Баргажанай Карл Марксын, Курумканай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта) олон хонидынь 4—4,5 килограмм нарин ба нарибтар нооһо үгэдэг байна. Эдэ ажахынуудта һайжаруулагдаһан үүлтэрэй хонидһоо шэлэжэ, эрхим нооһо үгэдэг, томо бэетэй хусануудые абаад, тэрэниие ороондо хэрэглэжэ болохо байна. Жэл бүри һайн нооһотой хонидые илгажа, племенной хүдэлмэри наринаар ябуулбал, ашаг шэмэ ехэтэй, шэнэ үүлтэрэй хони һаяар бии болгожо болохо байна бшуу.

Элидхэлшэдэй удаа ү... эхилбэ. Эгээн түрүүлэн ... кын хүдөө ажахын турша... циин директор нүхэр Хам... хэлэбэ. Гол түлэб гаха... бэрилхэ, гахайн мяха ех... болохо тушаа тэрэ тогт... үсхэбэрилгые саашадаа гү... хын тула, республикын а... та олон гахай барихаб, ... үсөөниие гэжэ эртэнһээ т... хо шухала. Талха таряа ... ридаг Бичурын, Муха... Кабанскын, Түнхэнэй а... гахай үсхэбэрилгэ ажахы... баринуудай нэгэ байха ... гэжэ үгэ хэлэгшэ һанам... дүүлбэ.

Удаань Тарбагатайн ай... нинэй нэрэмжэтэ колхоз... лэгшын орлогшо, зоотех... **Кулаковский** үгэ хэлээ. Т... раа адуу малай ашаг ш... шэлүүлхын тула залуу ма... түлжүүлхэ тушаа нүхэр ... вэй тобшололнуудые б... жэбэ. Хэлэһэн үгээ т... хын тула Ленинэй нэрэм... хүршэ «Рассвет» колхозуу... һэн ажаглалтаяа элишэ... ондо Ленинэй нэрэмжэтэ... 315 бурууе ноябриин 1-дэ... дэ, тус бүридөө 155 кило... тажа байгаа. «Рассвет» ... 305 бурууе энэ үедэ шэгн... килограмм болоо һэн. Уда... лиин 1-дэ тэдэ буруунуу... нэхэдэ, Ленинэй нэрэмжэт... зой буруунууд тус бүридөө... лограмм болоо гэхэ гү, а... да оройдоо 8 килограмм ... гөөдэ колхоздо энэ үе соо ... хэниинь 41 килограммаар... Яахадаа иимэ илгаа гара... түрүүшынь колхоз үдэртөө... рууда 1,9 тэжээлэй едини... дэнь —2,6 единицэ үгэж... бшуу. Тиихэдэ ленинэйхи... нуудаа нэгэ килограмма... хын тула 1,3 ажалта үдэ... лэй 33 единицэ гаргаша... нүгөөдүүлынь 0,23 ажалта... жээлэй 10 единицэ гар... байха юм. Энээн дээрэһээ... буруунуудые һайнаар тэж... рахада ямар ехэ ашагтай...

Борьёогой совхозой гла... техник нүхэр **Уварова** үг... дээ, малые, илангаяа хони... тэжээлээр хангахада ямар... үрэтэй байһыень тодорхо... тануудаар элирхэйлбэ.

Сэлэнгын аймагай кол... товарна фермэнүүд дээрэ ... ной хүдэлмэриин хангал... ябуулагдадаг тухай эндэх... най нэрэмжэтэ колхозой ... шын орлогшо, зоотехник ... **Вяткин** хэлэбэ. Тус алдуу... дэржэ, колхозойнгоо мэр... дээр зүбшэжэ, энэ жэлһээ ... 340—350 килограмм ш... хашараг, гунжануудые оро... бижа, бодо малайнгаа ... улам һайжаруулха зори... гэбэ. Үнеэдые искусственн... үрэжүүлхэ хэрэг үни холы... лагдахаяа болишоо. Мүнөө ... рэниие һэргээжэ байнабди... зоймнай һаалиин 7 гүүр... хоорондо искусственна үрэ... хоёр гол пункт, хоёр ... риин пункт нээгдэхэнь.

Саашань нүхэр Вяткин ... ехээр абахын тула зарим ... багатай үнеэдээ тугалтайн... ха, зундаа, намартаа мал... досотойгоор адуулха, залу... һайнаар харууһалха туша...

Зүблөөнэй үдэшын засе... рэ үгэ хэлэһэн гүрэнэй ко... зоотехник нүхэр **Штейнбер**... институдай кафедрые даа... **Иванов** гэгшэд республика... үүлтэр һайнтай моридые ... рилхэ тушаа тогтоо. Баун... гүйсэдкомой хүдөө ажахы... циин главна ветврач нүх... **насьев** үгэ хэлэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зүүн Сибириин үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөхэ зорилготой экономическа конференцидэ хабаадагшад: (зүүн гарһаа нэгэдэхинь) БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Д. Ц. Цыремпилон, (гурбадахинь) СССР-эй Наукануудай Академиин гэшүүн корреспондент нүхэр Ф. Н. Шахов болон бусад забһарла... хөөрэлдэжэ байна.

Н. Алексеев...

Гурбалжан аралай үбһэшэд

Энэ аралда ошомсооромнай үнгэ бүриин сэсэг, үбһэ ногооной хонхуухан үнэр хамар сорьён анхилжа эхилбэ. Сэлмэг дулаахан үдэр боложо, сээжэ дүүрэн амилхаар үнгалаг һайхан агаартай байба. Анташа хадын оройгоор бултайһан наранай гэрэл шаргал улаан туяагаа Хёлго руу сасана. Үглөөнэй һэбшээн һэр һэрхэн үлеэжэ, голой эргые мэлмэрүүлнэ. Хайшаашье хараа: үнгэ бүриин сэсэгүүд, үлир хымэсэй эшэ набшаһад намилзана. Тэнгэридэ үүлэгүй сэлмэг... Үнэр баян ургасатай Гурбалжан аралай хабтагай үргэн, халюурма сабшалан соо олон тоолой бухалнуд, унаһан үбһэнэй мүрнүүд, үндэр томо һүринүүд харагдана. Үдэһээ тээ урдуур гар хажууршад унаһан малгайгаа абаха забсагүй сабшажа, сэл хүхэ ногоо хэрүүлэн унагаана. Тэдэнэй баруун тээгүүр тарган морёор шэрүүлһэн косилкын нэгэ жэгдэ даян таршаганан дуулдана.

— Энэл даа, манай суута машинист Һамажаб Нохойшкуев—гэээд мөөхи косилкашаниие хаража, бантай ябаһан сомсоведэй түрүүлэгшэ Даба Гончиков заана. Һамажаб машинист болоһоор үнинэй, косилкаар үбһэ сабшахадаа ехэтэн дүршэлтэй болоо. Бухы үйлэндэ абьяастай хүн гэжэ хунайхид дэмы хэлсэдэггүй. Мининыешье унахадаа, үхэр малшье харахадаа шударгы юм. Тиимэ тула зонойнгоо этигэл найдабарида хүртэжэ, сомсоведэй депутадаар һунгагдаһан байна.

Нүхэр Гончиковой хөөрэһэниинь ёһон зүбтэй. Үнэхөөрөөшье Һамажаб Нохойшкуев Ноёхон нютагтаа суурһаар үнинэй. Колхозой ажахын бүхышье һалбари дээрэ ажалай абьяа харуулдаг байна. Мүнөөшье үбһэ хуряалгын халуун хүдэлмэриин эхилһэн сагһаа хойшо морин косилкаар үбһэ сабшахадаа үдэрэйнгөө даалгабариие хододоо дүүлэн дүүргэнэ. Түсэбэй ёһоор үдэр бүри 4 гектар сабшахын орондо 5—6 га хүрэтэр сабшажа, бусадта ажалай эрхим жэшээ харуулна. Суута машинист нормоёо дүүлэн дүүргэхэтээ хамта эрхим шанарай түлөө тэмсэдэг байна. Тиимэһээ тэрэнэй сабшаһан газарые харахада, яндагар добо шэнги, багүүрнь арбайха ногоон үзэгдэнэгүй. Энэнь олониие урмашуулна, үбһэшэдэй эдэбхи үүсхэнэ. Юуб гэхэдэ, эндэхи колхозойхид түрүү машинистын жэшээгээр, тохомойшье хэээн газар үлөөнгүй сабшажа абахын тулада үбгэн, залуугүй үбһэ хуряалгада гаранхай, малдаа тэжээл ехээр бэлдэхые оролдоно.

Эдэ үдэрнүүдтэ Гурбалжан аралай сабшалан дээрэ үглөөнэй бүрэнхыһөө эхилээд, үдэшын боро хараан болотор хүдэлмэриин охин амханагүй. Эндэ Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Бальжин Бунтарович Цыбиковэй хүтэлбэрилдэг бригадынхид ниитынгээ малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэхэ зорилгоор шармайн оролдожо байнхай. Үбһэ сабшалга, хуряалга дээрэ тус бригадынхид эмхитэйгээр ажаллажа, косилкашан, хажууршан бүхэниинь үдэр бүриингөө даабари 120—130 процент дүүргэнэ. Тиихэдэ заримаднинь нормоёо 150—160 процент хүргэдэг юм. Тэдэнэй тоодо гар хажууршад Дари Хайдапова, Пурбо Нохойшкуев болон бусад оролсоно. Мүн морин косилкашад Владимир Нохойшкуев, Жамбал Санжиев гэгшэд ажалайнгаа бүтээсые үдэрһөө үдэртэ дээшэлүүлжэ, олоной дунда онсо шалгарна. Тус бригадада даабаряа дүүргэдэггүй хүн үгы хаш. Эндэхид сабшалга, хуряалга, һурилэлгынгөө хоорондо забһар гаргахагүйн түлөө бүхы хүсөөрөө тэмсэнэ. Тиигэжэ Гурбалжан аралай нуга сабшаланда шэмэтэ һайхан үбһэтэй һүринүүд үдэрһөө үдэртэ олошоржо байна. Һүүлэй мэдээгээр, тэндэ мянга гаран центнер эрхим шанартай үбһэн хуряагдаад байна. Мүнөө тэдэнэр тэжээл бэлэдхэлгые ойрын үдэрнүүдтэ түгэсхэжэ, адуу малаа элбэг тэжээлээр хангахын тулада бүхы арга боломжоёо, техникэ, зэмсэгээ хүсэд ашаглан, ажалаа бүри урагшатайгаар ябуулжа байна. Бригадын ажалда колхозой центрын гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, һургуулиин үхибүүд, наһажаал болоһон үбгэд, хүгшэд олоороо ерэжэ туһалалсана. Эдэнэй зариманиинь сабшалан дээрэ хонон байжа ажаллана.

Мүн эндэ колхозой солото механизатор Ринчин Эрдынеевэй даадаг тракторна агрегадынхид үнэн сэхэ ажалаараа суурхана.

— Үбһэ ногооной ургаса яһала һайн. Одоошье мүнөө жэл үбһэ ехээр сабшаха аргатайбди. Хэрбээ полиин ургамал, хээрын ногоон хоёроо бултыень һайнаар хуряажа ababal, хабарай дулаан болотор малаа бүдүүн, шэмэтэ тэжээлээр гүйсэд хангахабди,—гэжэ бригадир Бальжин Бунтарович хөөрэнэ.— Тиигээгүйдэ аргагүй ха юм. Жэл үнгэрхэ бүри адуу малнай олошоржо байна. Гансахан хүбэн сагаан хонидоймнай тоо хори мянгаһаа холо үлүү болоо. Энэ үбэл хонидоймнай тоо бүришье олошорхо ёһотой. Улаан одонойхидой үүсхэлээр республика дотор дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, манай артелиин хонишод бүхы шадалаараа оролдожо, муу бэшэ амжалта туйлаба, туйлажашье байна. Артель соогоо суурхаһан Түбдэн Цыбенов, аймаг дотороо мэдээжэ болоһон Цыренцу Эрдынеева болон бусад хонидоо саашадань олошоруулхын, үүлтэрынь һайжаруулхын, ашаг шэмыень жэлһээ жэлдэ ехэдхэхын тула шэнэ арга боломжо элирүүлэн хэрэглэнэ. 100 хониноо 150 хурьга абажа, хонин бүриһөө 3—4 килограмм нооһо хайшалха уялгаяа эдэнэрэй бэелүүлхэнь лабтай,—гээд нүхэр Цыбиков голой баруун эрьеэр бэлшэжэ ябаһан хонидые шэртэн харасагаана.

Тиигэжэ байтараа гэнтэ ман тээшэ эрьежэ.—Тэдэнэй ажал хүдэлмэритэй өөһэдөө ошожо танилсана бэзэт, олон юумэ шашаад яахамниб,—гэжэ бригадир хэлэнэ.

Хожомынь мэдэхэдэмнай Цыренцу Эрдынеевагай шадамар бэрхэ хонишон байһан тухайнь бүхы наһаараа мал хаража ябаһан хүнүүдшье баяртайгаар хөөрэлдэдэг байба. «Цыренцу бүхы хони, хурьгадаа толгой тоолон таниха байха» гэжэ хэлсэдэг. Нээрээшье тиимэ юм. Хони хурьгадаа таниха, тус тустань мэдэжэ харууһалдаг, саг соонь эдеэлүүлдэг, уһалдаг байна. Малайнь байра, хашаа хорёо соо сэбэр байдаг. Тиимэл хадаа хонидоо амжалтатайгаар үсхэбэрилдэг юм. Үнгэрэгшэ жэл 100 эхэ хонин бүриһөө 124 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлээ.

Солото хонишон Эрдынеева колхоз соогоо үнгэргэгдэжэ байһан халуун хүдэлмэриин үдэрнүүдтэ гансахан хонидоо хараад байдаггүй. Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ үедэ, мүн таряа хуряалгын, тушаалгын үдэрнүүдтэ колхоздоо горьтойхон туһа хүргэдэг. Тиин мүнөөшье үбһэ сабшалга, хуряалгада шадал зэргээрээ хабаадалсана.

...Үдын сайлалгын үе дүүрэжэ, шаргал улаан наранай элшэ туяан һуларба. Энээниие һамбаашалан үбһэшэд эрьежэ хараха сүлөөгүй ажаллана. Шанга тэмсэл орьёлон бусална. Бухалша хүбүүд улаан зээрдэнүүдээ шабхуурдажа, бухалнуудые сомооной дэргэдэ яаралтайгаар асарна. Саг ошохо тума арал дээрэ хангалтама һайхан үнэрөөр дүүрэһэн бухал, сомоонууд бодожол, бодожол байна. Үе үе болоод лэ үбһэшэдэй отогһоо «Родина» приёмнигой абяан соностожо, ирагуу зохидхон аялга нуга, бургааһан соогуур зэдэлнэ. Энэнь үбһэшэдые бүришье урмашуулна, зоригжуулна хэбэртэй. Оройхон боломсоор эндэ тэндэһээ үдэшын тунгалаг агаарые зэдэлүүлһэн дуунуудай абянууд соностон сууряатана.

Гурбалжан аралайм бургааһа,
Горьхондоо сэмбэлзээд найгуулзанхай,... гээд түрүүшын машина дээрэ һуужа ябаһан косилкашын сортоотойгоор эхилээдхихэдэнь бэшэниинь тэрэ дороо саашань татаадхина.

Гурбалжан арал ехэ үргэн, гоё һайхан, үбһэ ногоогоор баян арал юм. Тэрэнииень Ноёхонойхид шадамар бэрхээр ашаглажа, адууһа малдаа шэмэтэ тэжээл хаһа саг соонь бэлдэжэ байнхай.

Ив. Очиров.

Нормоёо үлүүлэн дүүргэнэ

Ниитынгээ адуу малые бүдүүн, шэмэтэ тэжээлээр гүйсэд хангахын түлөө тэмсэжэ, Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой 3-дахи комплексно бригада (бригадирынь Б. Намдаков) үбһэ хуряалгаяа һайнаар эмхидхээ. Июлиин 20-һоо августын 1 хүрэтэр 380 га сабшагдажа, 6000 бухал табигдаад, 5400-ниинь һүрилэгдөө. 100 тонно силос дарагдаа. Энэ бригадада илангаяа һайнаар ажалладаг комсомол-залуушуул Ц-Д. Цыренов, Н. Будабазаров гэгшэд һүри хаялгада ажаллажа, үдэрэйнгөө даалгабариие 150 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Һургуулиин һурагшад (пионернүүд) өөһэдынгөө һайн дураар колхозойнгоо малда тэжээл бэлэдхэлсэжэ байна. Тэдэнэй дундаһаа Д. Тудупова, А. Санжимитыпов, Ц-Д. Сандыкжапов гэгшэдэй һайнаар ажалладагые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Морин косилкашад Д-Ж. Жамсаранов, Б. Намсараев гэгшэд шанар һайнтайгаар, сэбэрээр сабшажа, даабаряа 100—120 процент дүүргэнэ. Энэ бригадын хүдэлмэрилэгшэд үдэрһөө үдэртэ улам эршэ хүсэтэйгөөр ажаллажа, таряандаа гарахаяа яарана.

Д. Улзуев.

Сэлэнгын аймагай Загастайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Султум Самбуевич Ванданов шубуунай фермэ дээрэ табадахи жэлээ ажаллажа байна. Нүхэр Ванданов тахяа бүриһөө жэлдээ дунда зэргээр 100 үндэгэ абаха хүсэлэнтэй.

Л. Хайдуровай фото.

ЗАКАМЕНАЙ АЙМАГТА

ҺҮ ҺААЛГА ДЭЭШЭЛҮҮЛЭЭ

Содном Дымбрылов «Родина» колхозой эгээн гээгдэжэ ябаһан нэгэ гүүртые даагшаар үнгэрэгшэ үбэл эльгээгдэһэн юм. Тус гүүртэ һү һаалгаар хамагай һүүлдэ ябадаг байгаа. Нүхэр Дымбрылов энэ гүүртэдэ эльгээгдэһэн сагһаа хойшо мал харууһалгые эрид һайжаруулха тушаа шанга эрилтэ һаалишадта табижа эхилээ һэн.

Гүүртынхид оролдосотойгоор ажаллаһанайнгаа ашаар колхоз соогоо түрүүлээд, һү һаалгаар үгтэдэг дамжуулгын Улаан вымпел хэдэн һарын туршада барижа байна.

— Үнеэднайшье, байрамнайшье хуушан зангаараа, теэд харууһа һайжаруулһанай ашаар лэ нёдондонойхиһоо хоёр, хоёрһоо үлүү ехэ һү һаадаг болообди,— гэжэ үнинэй һаалишан Р-Х. Рампилова хөөрэнэ. Үбэлэй үедэ малаа һайнаар харууһалха гээшэ тон ехэ удхашанартай гээшэ. Тиимэһээ мүнөө үбһэ тэжээл ехээр бэлдэхэ хэрэгтэй тэжэ һаалишад бүхэн ойлгоод, сүлөөтэй сагтаа үбһэ хуряалгада хабаадалсана.

Энэ гүүртынхид жэлэй эхинһээ хойшо нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 608 литр һү һаагаад, мүнөө үнеэдэйнгээ һаам үдэр бүри нэмээнэ.

БАРИЛГААР ТҮРҮҮ КОЛХОЗ

«40 лет Октября» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Зундуев Р. Б.) һүүлэй хоёр—гурбан жэлэй туршада элдэб барилгануудые һайнаар хэжэ эхилһэн юм. Мүнөө тус колхоз үнеэдэй 2 типовой, тугалай 1, хониной 2 байра, малшадта 2 культбаза, хоёр айлай байха 3 гэр, мүн нэгэ айлай байха 2 байшан баринхай, 700 тонно багтааха силосно барилга хээ.

Гадна колхозой түб һууринда шлакобетонно гараж (6 автомашинын), колхозой правлениин гэр, сепараторна пункт, магазин баригдажа дүүрэхэ болоо. Мүн шлакобетонно бани бариха хэрэгсэлнүүд зөөгдэжэ эхилэнхэй. Эдээнһээ гадна, колхознигуудта 30 гаран шэнэ байшан гэрнүүд баригдаа. Тэдэнэй 2 байшан шлакобетоноор баригдаба.

Колхоз энэ жэл типовой клуб бариха түсэб табяад, барилгада хэрэглэгдэхэ материал бэлдэжэ эхилхэнь. Энэ колхоз аймаг дотороо барилга ехээр, һайн шанартайгаар хэдэг болоо.

ШЕФҮҮДЭЙ ТУҺАЛАМЖА

Һаяын нэгэ амаралтын үдэр Городок городой промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд, албахаагшад болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, хамта 108 хүн, хүршэ Закаменай аймагай «Коммунизмын зам» колхоздо ерэжэ туһалба. Тэдэнэр нэгэ үдэрэй туршада 13,5 га хартаабхын шорой обоолһон, буртаг үбһыень түүһэн байна.

Гадна, городойхид шефтээ абаһан колхоздоо саг үргэлжэ али болохоор туһалжа байдаг юм. Жэшээлхэдэ, шефүүд колхозой нэгэ автомашина һаяхан капитальнаар заһабарилжа үгөө. Мүн элдэб олон частьнуудые үгэдэг, машина заһабарилдаг болонхой.

«Коммунизмын зам» колхозой правлени шефүүдэйнгээ туһаламжын түлөө тэдэндэ ехэ баясхалан хүргөө.

ШАНАРАЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭНЭ

«Коммунизм» колхозой «Бужэгөө» гэжэ нютагта нүхэр Санжа Очировай даадаг звено июлиин 11-дэ малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ гараһан юм. Звеногойхид тэжээл бэлэдхэлгэдэ гараһан түрүүшынгээ үдэрнүүдтэ 30 гаран центнер ногоон набшаһа намаа бэлдээ. Мүнөө тэдэнэр үбһэ хуряалга ябуулжа байна. Звено хамта дээрээ 100 шахуу гектар үбһэ сабшанхай. Эдэнэр сабшаһан үбһөө бороо хурада гутаангүй абахын түлөө тэмсэнэ. Мүнөө 26 сомоо үбһэ шанар һайнтайгаар һүрилөөд байна.

Звеногой морин косилкын машинист Р. Нохоров хүдэлмэридөө эртэ, үглөөнэй һэрюундэ гараад, һаадгүйгөөр хүдэлжэ, үдэр соо 1,5 нормо дүүргэнэ. Мүн гар хажууршад С. Очиров, Р. Самбуева, Р. Цыбенова гэгшэд үдэрэй 0,60 га сабшахын орондо 0,70—0,80 га хүрэтэр сабшана.

Д. Аюшеев.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮД

Хэды болотор найдуулха юм?

Кударын аймсоведэй коммунальна ажахын мэдэлэй гэртэ 1955 онһоо хойшо бүлэтээ ажаһуунаб. Энэ гэр үни баригдаһан, ехээр хуушаршаһан юм. Тэрэнэй зарим модод үмхиржэ, үбэлдөө хана, палаахада мүльһэн хүрэшэдэг һэн. Гэрые капитальнаар заһабарилха, ханын зарим модые һэлгэхэ, үүдэ, сонхын раама шэнээр хэхэ хэрэгтэй болобо. Үбэлдөө иимэ гэртэ байхада бэрхэтэй боложо, капитальна заһабарилга хүүлхэ гүйлтатайгаар хоёр жэлэй саада тээ тус таһагые даажа байһан нүхэр Чимбеевтэ хандаһан байнаб.

1957 оной январиин нэгэ үдэр нүхэр Чимбеев, техник-барилгаша нүхэр Жаркой манай гэрые хаража үзөөд, дулаан болохотой сасуу гэрымнай задалжа, ондоо тээ зөөгөөд шэнэдхэн барихабди гэжэ найдуулһан юм. Дулаан болохые бидэнэр арай гэжэ хүлеэбэбди. Харин гэрэй заһабарилгые хүлеэ хүлеэһээр байтарнай хабар, зун, намаршье үнгэрбэ. Найдуулһан үгэеэ дүүргэхыень хүлеэжэ ядахадаа гэрээ өөрөө дулаалхадамни туһалыт, шухала хэрэгтэй материал үгыт гэжэ нүхэр Чимбеевтэ хэды дахин хандабаб. Мүн энэшье гүйлтыемни анхаралдаа абабагүй. Тэрэ хүйтэн гэртээ 1957—58 ондо үбэлжэхэ баатай болообди.

1957 оной намар тус таһагые даагшаар нүхэр Жамьянов томилогдоо һэн. Энэ нүхэр манай байһан гэрые капитальнаар заһабарилха хүдэлмэришэдые үгэһэн юм. Гэрнай ондоо тээ зөөгдөөд, шэнэдхэн заһабарилагдажа эхилбэ. Ерэхэ үбэлые дулаан гэртэ угтахабди гэжэ минии бүлэ ехэ баяртай, урматай байба.

Харин июниин тэн багта барилга зогсоогдошоһон юм. Мүнөө хүрэтэр энэ ажал урагшаа ябанагүй. Гэр һэльбэн заһабарилхын тула барилгын модон, хэрэгтэй бусад материал бии юм. Дүрбэн үхибүүтээ бидэнэр газаагуур, хура борооной ороходо айлаар байнабди.

Найдуулһан үгэеэ тус таһагайхид хэзээ дүүргэжэ, гэр байрымнай заһабарилха юм?

Д. Бадмаев.

5 һара соо кино харуулагданагүй

Улекчин тосхон Торнин аймагай томохон тосхонуудай нэгэн юм. Эндэ нилээд олон хүн зон ажаһуудаг, залуушуулшье олон. Харин, тэдэнэр һүүлэй табан һара соо нэгэшье кинокартина хараагүй байна.

Урдань энэ тосхондо стационарна киноустановко байһан юм. Тиихэдэ ажалшад үдэшэ бүри кинофильмнүүдые хараха аргатай байгаа. Клубай байрын муу, хүсэд заһабарилагдаагүй дээрэһээ кино харуулха аргалтай болобо. Тиимэһээ апрель соо эндэхи киноустановко ондоо тээшээ абаашагдаа һэн. Ажалшадай эрилтэдэ хайша хэрэгээр хандадаг, клубаа саг соонь заһабарилаагүй байһанайнгаа түлөө сомоной Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Тугулдуров, хүдөөгэй клубые даагша нүхэр Лубсанов шанга хэһээлтэ абаһан байгаа.

Май соо клуб заһабарилагдажа эхилбэ. Кино харуулха ёһотой һайн аппаратна таһаг баригдаба. Шэнэ пеэшэн, палааха хэгдээ. Иигээдшье май һарын һүүлээр клуб бэлэн болоо, харин урдань байһан киноустановко мүнөөшье болотор асарагдаагүй байһаар. Кино хараха аргагүй залуушуул үдэшэндөө клубтаа сугларааd, наадана, шууяна.

Кинокартина хэзээ харадаг болохобибди гэһэн асуудалтайгаар аймагай культурын таһагые даагша нүхэр Довгань гэгшэдэ эндэхи залуушуул хандана.

Ж. Аюшеев.

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР"

„Аали нобшоор ажаллана"

Иимэ гаршагтай статья манай газетын июлиин 23-най номерто толилогдоһон юм. Кяхтын аймагай зарим колхозууд, жэшээлхэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиинхид урда жэлэйнгээ алдуу, дутууһаа ямаршье тобшолол хээгүй, үбһэ хуряалгые нобшоруулжа байна гэжэ тэрэ статья соо хэлэгдээ.

Тэжээл бэлэдхэлгын дутуу дунданууд статья соо зүб элирүүлэгдэһэн байна. Аймагай колхозуудта үбһэ хуряалгын унжагайруулагдажа байһан тухай асуудал КПСС-эй айкомой бюро дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ, партийна организациин секретарь энэ бюродо дуудагдаһан байгаа. Тэжээл бэлэдхэлгын дутагдалнуудые дары усадхаха гэжэ тэдэнэртэ шанга эрилтэ табигдаа. Городой, сомоной ажалшад тус колхоздо үбһэ хуряалгада туһалха болобо. Энээн тухай Кяхтын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Ермолаев манай редакцида мэдээсэбэ.

МЯХА ТУШААЛГАҺАА МИЛЛИОНҺОО ДЭЭШЭ ОЛЗО АБАХАБДИ

☆

(Яруунын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Г. Ц. Морохоновой хөөрэлдөөн)

☆ ☆

Правлени соо хүн зон олон. Түрүүлэгшын орлогшо Галсан Цыреновйч Морохоновые хүнүүд тойрошонхой, «олзомнай хоёр миллионһоо халишахань ха юм», «ганса мяха тушаалгаһаа миллионһоо үлүүтэй олзо абахамнай бшуу» гэлсэжэ байгаад баяртайгаар хөөрэлдэнэ, зариманиинь саарһа, гуурһа баринхай тоолоно.

Хүдөө ажахын продуктнуудые худалдан абаха гүрэнэй шэнэ сэн тогтоогдожо иимэ баяртай хөөрэлдөөн боложо байһан байгаа. Мяха абалгаһаа яагаад иимэ ехэ олзо абаха гэжэ байһан тухайнь нүхэр Морохоновые хөөрүүлбэбди.

— Манайш эндэ ехээр һүншье гэлтэгүй, мяханайл мал олоор бариха газар гээшэ,—гэжэ мал ажалай талаар түрүүлэгшые орлогшо хөөрөөгөө захална:—Хэдэн зуун толгой эбэртэ бодо малай, адуунай бэлшэжэ ябаха үдхэн тунга ногоотой үргэн эльдин бэлшээриин газарнууд бии. Залгаа олон нуурнуудаймнай захаар хододоо һэбшээлжэ байдаг тула зундаа малай үдэр дүүрэншье бэлшэхэдэ хамаагүй һэрюун байдаг.

Ёндондин, Дарга гэхэ мэтын холынгоо бэлшээринүүдтэ хэдышье олон мал гаргаад, зуһуулжа, таргалуулжа байхада хамаагүй. Колхозойнгоо центрһээ зуу гаран мо-доной газарта байдаг Ёндондин гэжэ нютагта мүнөө зуун толгой эрэ хашарагууд зуһажа байна. Эдэнэр намар болотор хабарайхида орходоо хоёр дахин шахуугаар шэгнүүрэ нэмээнхэй, мүнсытэрөө таргалаад бэлшээрһээ бууха. Мүнөөшье тэдэнэр яһала таргалжа, дунда, дундаһаа дээшэ хүшэтэй болоо.

Энэ гүүртые дүршэл ехэтэй адуулгашан Аандан Дугаров даажа байдаг. Мал бэлшээхэ, эдеэлүүлхэдээ баһал нилээд дүршэһэн адуулгашад Еши-Ханда Бандеева, Лайжад Жигжитова гэгшэд энэ гүүртэдэ ажалладаг юм.

Колхозойнгоо центрһээ тиимэшье холо бэшэ, гушаад модо болохо Дарга гэжэ газарта Бата Бадмаевай даадаг баһал хашарагуудай гүүртэ зуһажа байдаг. Энэ гүүртэдэ 110 гаран толгой хашарагууд бии. Тэдэнэй олонхинь эрэ. Энэ гүүртын хашарагууд яһала хүшэлжэ байна.

— Хүдөө холо гаргажархёод, тэндэхи малшад тухайдаа хэр һаналаа табидаг, туһалдаг гээшэб-та?—гэжэ асуухада, Галсан Цыреновйч гайхангяар хаража:

— Ойн оёор руу, хүбшэ тайгада хүнүүдые малтай гаргажархёод һанаагаа зобохогүй гэжэ юун байхаб. Арга шадалаараа боложо байдаг гээшэлди. Холымнай малшад эдихэ ууха юумээршье дутадаггүй. Правлениин гэшүүд холынгоо гүүртэ, отаранууды эрьежэ, ходол ябалсажа байгдадаг гээшэ. Хүнэй ябаха тоотондо хүнһэ хоол, газетэ, журналнууд, тэжээлэй дабһан эльгээгдэжэ, абаашагдажа байдаг. Холымнай бэлшээриин гүүртэ бүхэн шахуу радиоприемнигтой. Сүлөөтэй сагтаа малшад радио шагнажа, республика, орон дотороо боложо байһан һонинуудые дууладаг.

Холын бэлшээринүүдтэ малшадай һууха һайн гэр байрагүй байһамнайл манай нэгэ ехэ дутагдал. Зунай сагта олон мал таргалуулжа, гүрэндөө мяха ехээр үгэдэг болохо гэжэ байһан хадаа холынгоо бэлшээринүүдтэ малшадай һууха уужам сэбэр, һаруул зохид гэрнүүдые барижа захалхамнай. Мүн тэндэ аадар бороонһоо малай хорохо һарабша, хорёонууд түхеэрэгдэхэ.

Арбадахи класс дүүргээд, хонишон болоһон залуу комсомол басаган Анна Цыренова 800-гаад толгой эрье хонидые таргалуулжа байна. Намар хэдэн зуун толгой эрьенүүдые, гологдонхой хүгшэрһэн хонидые һайса таргалуулаад, гүрэндэ тушаахабди. Тушаагдаха хонид һайн ногоотой бэлшээринүүдтэ гаргагдаад, таргалжа байна.

Тиихэдэ мүнөө жэл 120-ёод толгой адуун гүрэндэ тушаагдаха. Мүнөө адуун сооһоо таргашалжа, 40-өөд толгой тушаагаад байнабди. Хамта 400-гаад центнер адуунай мяхан гүрэндэ тушаагдаха.

Нүхэр Морохоновой адуун тухай хөөрэжэ захалхадань һонирхожо, хэр олон адуутай байһан тухайнь, колхозой хүдэлмэридэ мори унаанай хэр хэрэглэгдэдэг байһан тухай, юрэнхыдөө адуу олоор үсхэбэрилхэдэ колхоздо хэр ашагтай, олзотой байһан тухайнь асуубабди.

— Манай эндэ хэр угһаа хойшо адуу үдхэжэ, хамаг ажалаа хэдэг, ами хоолоо тэжээдэг байгаа юм. Машина, техникын дэлгэржэ байхада адуу олоор бариһанай хэрэггүй гээд зарим газарта адуугаа ехээр үсөөрүүлжэрхёо хэбэртэй агша. Тэрэ буруу гэжэ һанадагби. Колхозой элдэб хүдэлмэридэ морин үшөөл нилээд удаахан саг соо хэрэглэгдэхэ байһаниинь лабтай. Тиихэдэ адуун ямаршье гаргашагүйгөөр, бэлшээридэ ябаад үдэжэ, томо боложо байдаг. Мүнөө манай колхоздо 840-өөд адуун бии. Тэдээн сооһоо жэл бүри адагтаа 100—150 толгой байтаһануудые барижа, гүрэндөө тушааха аргатайбди. Үбэлдөө үбһэ эдингүй тооной ондо орожо, зунай ногоондо хүдөө хүбшэдэ таргалжа байхадаа, адуун һүрэг гаргашагүй ехэ мяха үгэдэг байна. Ажалда ябаагүй залуу, тарган адуунай мяхан ямаршье мяханһаа дутахагүй амтатай байдагынь мэдээжэ. Зарим хүндэ адуунай мяхан юунһээшье үлүү байжа болохо. Манай колхознигууд адуунай мяханда аргагүй дуратай. Айл бүхэн тооной үүсэлхэ байтаһатай байдаг. Жэл бүри зуугаад адуун колхознигуудта худалдагдана.

Тус тустаа дүрбөөд пууд шэгнүүртэй табяад шахамал гахай гүрэндэ тушаагаабди. Үшөө энэ тухай олон гахай шахагдажа байна.

Саашадаа бидэнэр мал һайнаар таргалуулжа, мяха ехээр абадаг, гүрэндөө хэдэн мянган пууд эрхим шанартай мяха тушаадаг болохо хэрэгтэ онсо анхаралаа табидаг болохобди. Мал таргалуулжа, гүрэндэ мяха ехээр тушааха гээшэ колхозоймнай эгээл олзо доход ехэтэй һалбаринуудай нэгэн болонхой. Партиин Центральна Комитедэй июниин Пленумэй һүүлээр хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ шэнэ сэн бии боложо, гүрэндэ тушаагдадаг мяхан урданайхида орходоо хоёр дахин шахуу үнэтэйгөөр абтадаг болобо.

— Гүрэнэй худалдан абадаг шэнэ сэнгэй гараад байхада танай колхозой мүнгэн олзо хэды шэнээнээр дээшэлхэ гээшэб?—гэжэ Галсан Цыреновичһээ асуубабди.

— Манай колхоз миллионер болоһоор үнишье болоогүй юм. Харин мүнөө жэлдэ хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэнэй шэнэ сэнгээр худалдан абаха гэжэ байхада ганса мяха тушаалгаһаа миллион хоёр зуугаад мянган түхэригэй олзо абаха гэжэ байнабди. Үшөө миил наада захыень абажа хэлсэхэдэ энэ тухай болоно. Колхозоймнай мүнгэн олзо хамтадаа 2 миллионһоо холо үлэхэ.

Нёдондо 1800-гаад центнер мяха гүрэндэ тушааһан байгаа һаа, мүнөө жэлдэ адагтаа 2 мянган центнер тушаахамнай. Бүхыдөө абаха мяхамнай үшөө дээшэ байха.

Түрэл Коммунистическэ партиингаа Центральна Комитедэй июниин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр урмашан зоригжоһон малшаднай мүнөө зунай бэлшээриин үедэ малаа хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар таргалуулхын, ашаг шэмыень улам ехээр дээшэлүүлхын түлөө тэмсэжэ байна.

Д. Цыренжапов
бэшэжэ абаба.

Монголой артистнар манайда ерэбэ

Улан-Удын вокзал. Августын 12-ой нарата сэлмэг үглөөгүүр. Городой ажалшадай түлөөлэгшэд, артистнар олоороо сугларанхай. Үглөөнэй 8 час 55 минутада алтан шара наранай элшэдэ мүнгэтэн байһан рельс дээгүүр «Пекин—Москва» гэһэн поезд ерэжэ тогтоно. Монголой Арадай Республикын артистнарай делегацие хүтэлбэрилэгшэ Лхамсурэн вагонһоо хамагһаа түрүүлэн гаража ерэбэ. Удаань Монголой Арадай Республикын Чойбалсан хотын гүрэнэй хүгжэмтэ драмын театрын артистнар хойно хойноһоо һубарилдан гаража ерэнэ.

Эрхим хүндэтэ хани айлшадаа КПСС-эй обкомой пропаганда, агитацинн таһагые даагшын орлогшо Д. Жалсараев, Бурядай АССР-эй Культурын министр Д. Жалсабон, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй депутадууд, артистнар, хэблэлэй болон Улан-Удын ажалшадай олон тоото түлөөлэгшэд халуунаар угтаа.

Хүндэтэ айлшад республика доторнай айлшалха, зүжэг наада харуулха байна. Эдэнэр СССР-эй, мүн бурят, монгол арадуудай дуу, хатар харуулха юм.

Москвада үнгэргэгдэһэн Уласхоорондын студентнүүд болон залуушуулай VI фестивальда хабаадалсажа, медальда хүртэһэн театрын дуушан Жаргалсайхан ород, бурят, монгол арадуудай дуунуудые дуулаха байна.

—Манай театрын артистнар, түб хотымнай ажалшад түрэнэй хүгжэмтэ драмын театрынгаа тогтоһоор 10 жэлэй ойе байгша оной сентябрь һарада тэмдэглэхээр бэлэдхэжэ байнхай,—гэжэ Ленинградай хүгжэмэй училищиин дэргэдэхи Римский-Корсаковой нэрэмжэтэ консерватори дүүргэһэн композитор Цэндорж хөөрэнэ.—Тиин бидэнэр хүршэ бурят арадайнгаа соёл гэгээрэлэй хүдэлмэритэй танилсаха, мүн өөһэдынгөө шадабари бэлигые республикынтнай ажалшадта харуулха зорилготойгоор 55 хүн ерээбди,—гэжэ тэрэ үгэеэ дүүргэбэ.

Мүнөөдэр үдэшэлэн хүндэтэ айлшаднай Ленинэй орденто опере, баледэй театр соо городой ажалшадта концерт харуулхань.

Т. Бадмаев.

Зураг дээрэ: айлшаднай вокзал дээрэ буугаад байна.
И. Алексеевэй фото.

Клубайнь хүдэлмэри һайжараа

Курумканай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой клубай дэргэдэхи драматическа кружогто залуу колхознигуудай, нютагай интеллигентнэрэй эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоһоной ашаар хүдэлмэринь нилээд һайжарба.

Клубай эдэбхитэд саг үргэлжэ хүдэлмэрилжэ, элдэб шэнэ зүжэг наада ходоо бэлдэнэ. Тэрэнээ клубайнгаа сценэ дээрэ гаргахаһаа гадна, хүршэ колхозуудаараа ябажа, концерт харуулна.

Энэ жэлэй июль һарада Улан-Удэдэ болоһон уранһайханай самодеятельностиин республиканска харалгада хабаадалсажа, муу бэшэ сэгнэлтэ абаһан байха юм. Тиигэжэ Культурын министерствын мүнгэн шанда, гурбадахи зэргын дипломдо хүртэһэн байна.

Гадна, клубай уранһайханай самодеятельностиин хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнгаа түлөө Барханай хүдөөгэй библиотекые даагша Радна Ешонович Ешонов «Бур-АССР-эй культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө.

О. Намжилон.

Шэнэ харгы баригдажа байна

Курумканай, Баргажанай, Прибайкальска аймагуудай колхозууд, предприяти болон эмхи зургаанууд, мүн тэндэхи ажалшад Улан-Удэ хототой эдэ аймагуудые холбоһон, уһа гаталангүй ябаха хуурай харгын үгы дээрэһээ Сэлэнгэ мүрэнэй үерлэхэдэ аянда ябахадаа жэл бүхэндэ уһанда хаагдажа, һаатадаг, горьтой гарзада ородог байһан юм.

Энэ ушарые хараадаа абаһан республикымнай Министрнүүдэй Совет 1958 оной түсэб дотор Турунтаево—Улан-Удэ хоёрые холбоһон шоссейнэ харгы бариха гэжэ хараалһан байгаа. Тэрэ түсэбые дүүргэлтэ болгон, энэ оной апрель һараһаа шэнэ харгын барилга эхилээ. Энэ харгы 50 километр утатай газарта хэгдэхэ байна.

Шэнэ тракт 1962 ондо дүүргэгдэхээр хараалагдана.

Г. Ильин.

Нүүдэл охотноон

Охотноон гэдэг зумбараaһаа нэгэ заа бага бэетэй амитан юм. Энэ амитан урдань 1946 он хүрэтэр Кяхтын аймагай газар дайдада олоороо байралдаг һэн. Теэд тэрэ амитан мүнөө оройдоо үгы болошоо. Яагаад үгы болошооб гэхэдэ, тэрэ амитан нүүдэг байгаа ха.

Кяхтын аймагай газар дээрэ байралжа байһан тэдэ охотноонууд Сүхэ голые гаталжа, мүнөө Кударын аймаг худар нүүшэһэн байна.

Р. Тугутов.

Манул гэжэ зэрлиг миисгэй тухай

(Натуралистын тэмдэглэл)

Ново-Сибирскын зоопаркын филиалай Улан-Удэдэ ерээд, ан амитадые арад зондо харуулжа байха үедэнь манай республикын газар дээрэһээ баригдаһан манул гэжэ зэрлиг миисгэй гурбан гүлгэтэйгөө тэрэ филиалда тушаагдаһан байна.

Манул республикымнай хадатай тала газарнуудта байдаг юм. Тэрэ амитанай хайшан гэжэ амидардаг тухайнь хүсэд мэдэгдэнэгүй.

Миисгэйн тэдэ гүлгэд июлиин һүүлээр эхынгээ хахадһаа ехэхэн бэетэй болоод байгаа, зүһэнь эхэдээл адли байба. Эхэ болон гүлгэдынь бултадаа сухалтайнууд. Тэдэниие гараар барижа һургаха тухай арга баримта үшөөл олдоогүй байһаар.

Манул үсхэбэрилгэ тухай мэдээ литературадашье үгы шахуу. Республикын газар дээрэ тэрэ манул гүлгэтэйгөө анха түрүүшынхеэ баригдаба.

Зоологидо гүлгэтэй манул бариһан ябадал ехэл һонирхолтой байна.

И. Котов.

ХИЛЫН СААНАҺАА

СССР-эй арадай хатарай гүрэнэй ансамбль Брюссельдэ концерт харуулба

БРЮССЕЛЬ, августын 11. (ТАСС). Брюсселиин уранһайханай искусствын ордоной 2 мянга шахуу хүнэй һууритай зал соо үсэгэлдэр үдэшэ хүн зон дүүрэтэрээ сугларанхай байба. ССР Союзай арадай хатарай гүрэнэй ансамбль Игорь Моисеевэй хүтэлбэреэр түрүүшынгээ концерт эндэ харуулба.

Зүжэг наадыень харагшад угаа ехээр һонирхоо. Олон номернуудынь зал соо һуугшадай хүсэлөөр дахяад гүйсэдхэгдэһэн байна. Ород, украин, грузин болон бусад арадуудай хатарые харагшад илангаяа ехээр һонирхоо. Концертын нэгэдэхи бүлэгэй дүүрэхэдэ харагшад хүл дээрээ зогсоод өөһэдынгөө һонирхон һайшааһан артистнуудай нэрые хэдэн удаа дурдан хашхаралдаа.

Концертынгээ хоёрдохи бүлэгтэ «Футбол» гэжэ хатар, «хоёр багашуулай тэмсэл» гэжэ нанайска наада, «Веснянкид» гэжэ украинска сюита ансамблиин харуулхадань, зал соо һуугшад советскэ артистнуудай хүндэлэлдэ зорюулан удаан альга ташаа. Харюудань советскэ артистнууд сценэ дээрэһээ альга ташан бельгийскэ харагшадые амаршалһан байна.

Концертые хараһан хүгжэмэй болон театральна элитэ шэнжэлэгшэд, искусствын ажал-ябуулагшад ССР Союзай арадай хатарай гүрэнэй ансамблиин түрүүшын концертдэ үндэр сэгнэлтэ үгэһэн байна.

Поль Робсон Англида концерт харуулаа

ЛОНДОН, августын 11. (ТАСС). Америкын элитэ ехэ дуушан Поль Робсон Лондоной Альберт-Холле гэжэ концертын томо зал соо үсэгэлдэр ехэ концерт харуулаа.

Хоёр бүлэгтэй концертынгээ үедэ баруунай классигуудай зохёолнуудые, элдэб оронуудай арадай дуунуудые Поль Робсон дуулаһан байха юм. Ородой композитор Мусоргскиин зохёолнуудые, «Эй, ухнем», «Ноченька» гэжэ ород арадай дуунуудые дуулахадань харагшад илангаяа ехээр һонирхоо.

Индиин парламентын сесси нээгдэбэ

ДЕЛИ, августын 11. (ТАСС). Индиин парламентын зунай сесси мүнөөдэр эндэ нээгдээ. Сесси 6 недели соо үргэлжэлхэ юм. Зүбшэхэ зүйлдэнь уласхоорондын байдал, ороной эдеэ хоолой асуудал, Индиин хоёрдохи табанжэлэй түсэбэй ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай ороной түсэблэлгын комиссиин элидхэл болон бусад асуудалнууд ороно.

Пекин. Ливан болон Иорданида американо-английска интервенциин дэжэ байһые 600 миллион тоото хитад арад угаа ехээр уур сухалаа хүрэн бу... шаана. **Зураг дээрэ:** интервенциие буруушааһан демонстраци Сиань гор... боложо байна.
Синьхуа агентствын фото

БРЮССЕЛЬДЭХИ БҮХЭДЭЛХЭЙН ВЫСТАВКЭ ДЭЭРЭ СССР-ЭЙ НАЦИОНАЛЬНА ҮДЭРНҮҮД ЭХИЛБЭ

К. Е. Ворошилов СССР-эй павильондо орожо хараа

БРЮССЕЛЬ, августын 11. **(ТАСС-эй тусхай корр. М. Федоров).** Советскэ Союзай түрүүшын национальна үдэр Брюссельдэхи Бүхэдэлхэйн выставкэ дээрэ мүнөөдэр тэмдэглэгдэбэ.

Үглөөгүүрһээ эхилэн наратай сэлмэг үдэр байба. Юрын үдэр байбашье, үглөөнэй 10 часта советскэ павильоной дэргэдэ хүн зон олоор сугларaад, павильоной нээгдэхые хүлеэжэ байгаа. Сугларагшадай нилээд олониинь советскэ экспонадуудые хоёрдохёо, гурбадахяа харахаяа ерээбди гэжэ өөһэдөө мэдэрнэ.

Павильоной үмэнэ үндэр мачтын оройдо Советскэ Союзай, Бельгиин гүрэнэй тугууд намилзан харагдана. Павильоной үүдэндэ СССР-эй бүхы 15 республикын национальна тугууд үлгэгдэнхэй. Советскэ Союзай хүндэлэлдэ зорюулагдан, советскэ гүрэнэй туг выставкын талмай дээрэ мүнөөдэр үргэгдэһэн байна.

Бельгиин сенадай түрүүлэгшэ Поль Стрюйе, Бельгидэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгын зургаануудые толгойлогшонор, Бельгиин олониитын түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо бельгийско-советскэ хани барисаанай обществын түрүүлэгшэ Фернан Жакмотт, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй бюрогой гэшүүн Изабелла Блюм, Бельгиин коммунистическэ партиин хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшад, советскэ павильоной администрациин харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд, журналистнууд, кино болон телевидениин операторнууд Советскэ Союзай национальна үдэрнүүдые нээлгын баярта ерээ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд—СССР-эй Элүүрые хамгаалгын министр М. Д. Ковригина, СССР-эй Культурын министрын нэгэдэхи орлогшо С. В. Кафтанов, СССР-һээ Бельгидэ байдаг элшэн сайд В. И. Авилов 10 час 20 минутада автомашинаар павильоной хажууда ерээ. Нүхэр Ворошиловтай хамта выставкын генеральна комиссаар барон Мунс де Ферниг ер... сээ.

Бүхэдэлхэйн выставкын совет... секциин генеральна комиссар Д... Рыжков, советскэ павильоной ... ректор А. А. Никифоров К. Е. ... рошиловые угтаа. СССР-һээ Бе... гидэ байдаг элшэн сайд В. И. А... лов, сенадай түрүүлэгшэ Стр... хоёр дипломатическа корпусой ... шүүдые нүхэр Ворошиловтай тан... суулаа. К. Е. Ворошилов г-н Стр... хоёр хөөрэлдөө. Бельгиин сена... түрүүлэгшэ павильон дотор үл... тэй байһан Москвагай универси... дэй зурагые харуулха зуураа, ... бан жэлэй урда тээ Москва ошо... доо МГУ-гэй шэнэ байшангые ... дөөрөө хаража, һонирхоһон ... гааб гэжэ тэрэ мэдээсээ. Тан... университет совет арадай угаа ... туйлалтануудай нэгэн болоно гэ... тэрэ нэмээжэ хэлээ.

Үндэр сэгнэлтэ үгэһэнэйнь түл... г-н Стрюйедэ нүхэр К. Е. Ворош... лов баясхалан хүргөө. «Хэр бээ ... гараад байһан үхибүүе универси... дэй бүхы таһалгануудта нэгэ н... хонуулаа һаа, энэ үхибүүн иимэ э... курси хэһэнэйнгээ һүүлээр тэндэ... 63 наһатай үбгэн болоод гараха ... жэ та мэдэнэ гүт?» гэжэ нүхэр В... рошилов нэмээжэ хэлэбэ.

Бельгиин хаанай аха, при... Альберт 10 час 45 минута... советскэ павильондо ерээ. Н... хэр К. Е. Ворошилов хүндэтэ ай... шаниие угтажа, павильон хар... хыень уриба. Бельгиин гүрэнэй г... ныи аялган зэдэлнэ.

Принц Альберт хамагай түрүү... дэ советскэ гурбан хэмэл одо... македүүдые ехээр һонирхоо.

Павильониие харалга 1 час минута соо үргэлжэлөө.

Принц Альберт К. Е. Ворошило... тай гараа барилсажа амаршала... выставкэһээ бусаа. Хожомшог б... лоһон хойно К. Е. Вроошилов, т... рээнтэй суг ябалсагшад хаанай ... дондо сайлалгада ошожо, Бельги... хаан Бодуэн I гэгшэдэ хүнд... лүүлбэд.

Инди Пакистан хоёрой хилэ дээрэхи байдал тухай Неру иигэжэ мэдүүлбэ

ДЕЛИ, августын 11. (ТАСС). Инди Зүүн Пакистан хоёрой хоорондохи хилэ дээрэ болоһон тулалдаан тухай Индиин парламентын арадай палатын бүлэг депутадууд мүнөөдэр асуулта хээ.

Энээн тушаа мэдүүлгэ хэхэдээ, хилэ дээрэ болодог тулалдаан тухай асуудалые ямаршье тушаалтадтайнь, тэрэ тоодо Пакистанай премьер-министртэй зүбшэн хэлсэхэ... бэлэн байһанаа Индиин премье... министр Неру элишэлэн хэлэ... байна. Ямаршье добтолгоһо... өөрынгөө хилые хамгаалхаар И... диин бэлэн байһые онсолон тэмдэ... лэхэ зуураа, тулалдаае үргэдхэх... Инди хүсэнэгүй гэжэ Неру зааһа... байна.

Англо-турецкэ хэлсээн дүүрэбэ

СТАМБУЛ, августын 11. (ТАСС). Кипр тухай асуудалаар Английн премьер-министр Макмилланай, Турциин правительствын түлөөлэгшэдэй хоорондо Анкарада болоһон хэлсээнһээ ямаршье үрэ гараагүй.

Англо-турецкэ хэлсээ тайлбарилха зуураа, «Ени газете» иигэжэ бэшэнэ: «Кипрын асуудалые шиидхэхын тулада юушьеб хэжэ байһанаа харуулхын тулада Макмиллан Афина болон Анкарада ошоһон байна». Газетын мэдүүлһэнэй ёһоор, Макмиллан хадаа арал дээрэ английнхидай хэжэ байһан ябуулгада хэдэн жэлэй турша соо «хамааралса... гүй байхыень» туйлаха зорилгото... Тиихэдээ «Дүтын Зүүн зүгтэ аюу... тай байдалай» тохёолдоһон дээр... һээ иимэ эрилтэ хэнэб гэжэ тэр... баримта болгоһон байна.

«Политическэ ажал-ябуулагша... дай һанамжын ёһоор аралые Ан... лиин орхихо дурагүй байһан дээр... һээ Кипр аралай асуудал хурса... на гэжэ «Джумхуриет» газетэ б... шэнэ.

Үүлтэртэ азаргануудай хатарые туршалга

Ленинэй орденто паровозовагонно заводой зүүн-урдахи ипподром дээрэ үнгэрэгшэ амаралтын үдэр хүн зон олоороо сугларaа.

Үдэрэй 12 час. Талмайн урдахана түхеэрэгдэһэн трибунаһаа хонхын абяан жэнгиржэ, хүнгэн тэргэнүүдтэ хүллэгдэһэн һорёоной, хатарша гурбан морид гаража, талмай дээгүүр һоригдон, иишэ тиишээ хатаралдана.

— Би «Атлет» гараха гээб,—гэжэ нэгэ заахан хүбүүн хажуудаа байһан хүбүүндээ хэлэнэ.

— Тээ тэрэ хээр зүһэтэй азарга гараха,— гэжэ нүгөөдэнь харюусана.

Урилдаанай урда тээ талмай дээгүүр хатаралдажа ябаһан морид гэшхэдэлээрээ «Старт» тээшэ ошоно.

—Урилдаанда 1955 оной унаган, Заиграйн аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой хээр зүһэтэй «Сокол» гэжэ азарга, 1956 ондо түрэһэн Мухаршэбэрэй аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хара зүһэтэй «Атлет» гэжэ азарга, Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой хээр зүһэтэй «Рой» гэжэ хоёр наһатай азарга хабаадалсахань,—гэжэ микрофоноор соносхоно.

Дурсагдагша гурбан азарга июлиин 27-до үнгэргэгдэһэн урилдаанда хабаадахадаа «Сокол» «Атлет» хоёрынь түрүүлһэн байгаа. Мүнөө эдэнэр 1600 метртэ урилдаха болобо.

...Хонхо гурба дахин жэнгиржэ, талмай дээгүүр хүгжэмэй иргуу абяан зэдэлшэнэ. Эдэ гурбан азарга талмайн гол харгыгаар, шара тооһо бурьюулан хатаралдажа ороно.

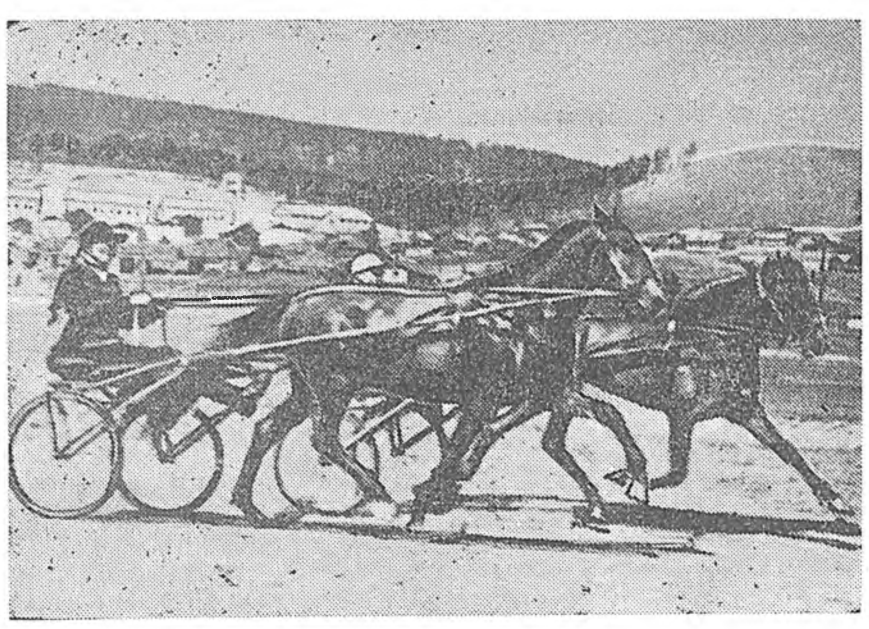

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын ипподром дээрэ хатарша моридой урилдаан. Фотонь **авторой.**

— Харыш, миниишни «Атлет» түрүүлхэнь лэ,—гэжэ түгаарай хоёр хүбүүдэй нэгэниинь дуугараад, «Үшөө, үшөө» гэжэ хашхараад, миниишни хэлээшэ болохонь ха,—гээд дуугай һууһан нүгөөдэдөө хандана.

— Үгы даа, «Рой» ахихал байха, харана гүш, хүлөө аяар дээгүүр, холо шэдэнэ ха юм,—гэжэ моридой ая зан мэдэһэн хэбэртэйгээр нүгөөдэнь харюусана.

Эдэнэрэй иигэжэ хөөрэлдэһөөр байтар, тэдэ морид урилдаанай харгыгаар хоёрдохёо тойрожо ороно. Нээрээшье эдэнэрэй «боосолдодог» түрүүшын хоёр ана мана ябажа, «фиништэ» дүтэлнэ. Харагшад бултадаа «түргэлыш, түргэлыш» гэлдэн хашхаралдана. Уданшьегүй хүдэр бэетэй, хурдан ябадалтай хээр зүһэтэй азарга нүгөө хоёроо холо хаяжа гаража ерэбэ. Тиигэжэ энэ азарга үнгэрэгшэ амаралтын үдэр гүйһэндөө орходоо хорин секундаар түрүүн ерээ.

— Миниишни хэлээшээр боложо, «Рой» түрүүлбэл,—гэжэ тэндэ һууһан хүбүүн ехэл баяртай, нүгөөдэеэ шоглоно.

Урилдаанда түрүүлһэн «Рой» азаргые колхозой моришон Максим Мартемьянович Бельский хатарта һургаһан байна. Энэ нүхэрнай аяар 1931 онһоо хойшо хатарша моридые һургаха талаар ехэхэн дүй дүршэлтэй болоһон хүн байгаа.

Тэрэшэлэн хоёрдохи, гурбадахи урилдаанда хабаадалсаһан моридһоо Мухаршэбэрэй аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой «Алая Роза» гэжэ гүүн, Тарбагатайн аймагай «Дружба» колхозой хара боро зүһэтэй азарга түрүүлэн фиништэ хүрэжэ ерээ. Тарбагатайн аймагай «Дружба» колхозой «Рекордист», Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой «Руслан» гэжэ азарганууд хоёрдохи һуурида гараа. Эдэнэрэй удаа эмээлтэй моридые оодоролгоор урилдаалга эхилбэ. Урилдаанда Заиграйн аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой «Балл» «Брелок» гэжэ нэрэтэй хоёр азарга хабаадалсаа.

Эдэ хоёрой урилдаае харагшад ехээр һонирхобо.

— «Брелок» лэ илахань ха,—гэжэ наһажаал нэгэ үбгэн хажуудаа һууһан нүхэртөө хэлэнэ.—Харыт, тэрэнэй һүүлынь шэнгэн, хүлөөшье хүнгөөр хаяна ха юм,—гэнэ.

—Хүгжэмшье зэдэлжэ, тэрэ хоёр урилдаанай харгыгаар һуга һүрэн шуумайжа ороно. 1500 метрын зайда урилдааһан эдэ хоёр азаргын «Брелогынь» нүгөөдэһөө 10 секундаар түрүүлжэ, 2 минута 33 секунда соо фиништэ ерээ.

Эдэ моридой һүүлээр олон морид һорёондо гаража, хоёр долоон хоногой саада тээ гүйһэндөө орходоо бүри түргөөр гүйгөө. Жэшээнь, Мухаршэбэрэй аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой «Тоска» гэжэ нэрэтэй гүүн урданайхидаа орходоо 4,6 секунда түргөөр ерээ. Мүн энэ колхозой «Звездочёт» гэжэ хээр зүһэтэй азарга урилдаанда хурдан хатараараа шалгараа. Гадна «Алтай» гэжэ азаргань (Сталинай нэрэмжэтэ) 1600 метрын зайе 2 минута 38 секунда соо гаталжа ерээ.

Б. Цыремпилов.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32. зам редактора—32-74, отв секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта — 34-05, писем трудящихся и переводов—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия—37-32 Для междугородных переговоров—16.

Н 00815. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 3167.